

ÚJ ÉLET

A MAGYAR ZSIDÓSÁG LAPJA

III. ÉVFOLYAM 19. SZÁM

MEGJELENIK
MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN

1947. MÁJUS 8.
5707. IJAR 18.

Solymosi Eszter vére

Írta: RÓNAI MIHÁLY ANDRÁS

1.

Mielőtt egy szót is szólnék, újból le kell írnom azt az elvi jelentőségű néhány sort, amellyel már tavaly valamelyik cikkem alkalmából arra az aggodalmas, de nem egészen jóhiszemű klerikális fejcsóválásra válaszoltam, hogy — ugymond — „az ilyen cikkek nem a zsidóság érdekeit szolgálják”.

Egészen hidegen azt feleltem akkor — s ezt bocsátom előre most is —, hogy sem kívándoriójelölt, sem felekezeti köziró nem vagyok, hanem magyar publicista, aki tehát a kétségtelen koincidencia ellenére sem a zsidóság, hanem a zsidóságot is magában foglaló egész magyarság érdekeit kívánom szolgálni: azokat az érdekeket, melyek soha nem lehetnek ellentétesek a bennük foglalt rész-érdekek semelyikével sem, azokat az érdekeket, melyeket a fasizmus és a neofasizmus korántsem az antiszemitizmus síkján veszélyeztet a legsúlyosabban, s azokat az érdekeket, melyeket abban a pillanatban szünnén meg szolgálni, amely pillanatban ellentétbe kerülnek az egyetemes erkölcs törvényeivel, tehát megszűnnének azonosak lenni önmagukkal is.

Azért kellett ezt előre-bocsátanom, mert most újból elő kell vennem — tíz év után először — azt az ügyet, melynek szóvátételével talán egy pillanatra csakugyan abba a látszatba eshettem

(ha nem is a hibátlan szemüek előtt), hogy szűken értelmezett zsidó ügyet, partikuláris érdeket szolgálok. Holott tán soha nem adott oly egyetemes ügyet szolgálnom, mint *Egy költő halálára* című cikkemmel a *Pesti Napló*-ban, tíz esztendővel ezelőtt.

Hogy itt teszem újból szóvá, hittelvéreim szűkebb nyilvánossága előtt, kettős oka van. Egyrészt — valami kényszerű, noha indokolatlan lovagiasságból — nem kívánok indiántáncot járni egy alighanem önnön lelkiismerete előtt is elbukott ellenfél megérdemelt, de kétségtelen tragikumának hatótén; s ehhez hasonlítana, ha most mondanivalómmal országos pódiumra állanék. Másrészt viszont épp itt, e hasábon, különös hangsúlyt is szánok a szavamnak: hittelvéreim előtt is dokumentálni akarok valamit, ami itt-ott előtűnik is még tán dokumentálásra szorul. Sikerül tán meggyőzőnöm őket is afelől, hogy amikor a zsidó ügy bajnokának szerepét elhárítom magamtól, ezzel magamat nem a zsidóságtól, hanem az igazság partikuláris mivoltától distanzírozom. Siker kilátásával kiállni bármilyen igaz ügyért csakis az egyetemes igazság bajnokaként lehet; a zsidónak sem lehet — s nincs is — külön, zsidóként igaza. Nem állhatok ki érted külön, barátom, nem választhatom a rövidebb utat: külön, a te igazaddal nem szal-

adhatok előre, mert óhatatlanul az lesz belőle, hogy — történelmi szükségszerűséggel — hátra futok. Amint a világ, azonképpen az igazság is oszthatatlan. Vérem nem érted hullik; nem hozhatok neked győzelmet haza, ha nem az egész igazság, haza és emberiség közös győzelmének frontjáról hozom.

2.

Pár hónap hijján tíz évvel ezelőtt, 1937 augusztus másodikán Erdélyi Józsefnek a *Virradat*-ban *Solymosi Eszter vére* címmel verse — akarom mondani: gyalázatos klapanciája — jelent meg. Ennek visszhangja volt (fájdalom, szinte egyedüli megfelelő visszhangja) az én „hírhezl”, *Egy költő halálára* című cikkem a *Pesti Napló* 1937 augusztus nyolcadiki számában. A rigmus a tiszasziári vörvadászt utjította fel, a hírség régebbi elhangzott ítéletét „a magyar néphez” fellebbezve meg. „Ezerkilencszázharminchétt augusztus másodikán meghalt egy magyar költő” — irtam én erre; s irtam még — többek között — a következőket:

— Ha ez a költő valóban költő volt, akkor le kéne tagadnunk, el kéne felejtenünk félrenézünk, másról beszélnünk — mert a világirodalom egyik legszebb remekére, európai rangunk legbiztosabb tanúságára, a világgrazsáló magyar lírára olyan szégyent hozott, mint még soha magyar költő. Felhozhatnám mentségére ré-

gebbi tételmet, hogy a kor, melyben élünk, megfertőzi s megrontja iróit, — de hangomat bennem magamban is felkiáltja a legnagyobb és legényiró, a hazájából kiűldözött Thomas Mann kísérteties igazsága: „ha egy író cserben hagyja a fizika humanitás eszményeit, összes korábbi művel s akár remekművel is megromlanak, hittelüket, értéküket veszítik”.

— Ha ez a költő tehát valóban költő lett volna, ezzel a legutóbbi egyetlen versével retrospektíve is tönkretette volna mindazt a nagyot is, amit alkotott.

— De nem volt mást tönkretennie — soha nem volt költő. Aki ilyet írt, ilyen szégyenre képes, vagy akár csak kapható volt, annak lelkeben soha egy költői réd meg nem lébenedhetett. Őrá sem a Thomas Mann szava, sem más ige nem vonatkozik: nem eszményt hagyott cserben, hanem ellene tört mindannak, ami eszmény — kannibál verset írt. Szabály, mérték — Istennek hála — őrá nem alkalmazható. Mert ha alkalmazható volna, rá kéne borzadnunk: ennek a századnak embertelenebb, pokolibb, iszonyúbb horoszkópját még fel nem állították, mint Erdélyi József most augusztus másodikán.

— Ez nem lehet igaz: költő nemhogy hirdesse — el sem lehet, hogy igaz legyen.

— Erdélyi József nem volt költő — ezért és életünk, hitünk, költészetünk reményességért nézünk megrettenve, de részvéttel a nyirkos, sötét üregbe, ahol a fizikai lét összes szivár és számunkra érdektelen jeleivel botorkál, törtet valaki.

3.

Igazam volt. Igazam abban, amit itt nem is idéz-

Ára 1 forint

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

tem: hogy a *homo aestheticus* és a *homo moralis* durva megkülönböztetése álnok és rossztüszemű hazugság; hogy a valódi *homo aestheticus*-nak csontváza mindig a *homo moralis* — s minélyt nem *moralis*, nem is *aestheticus* többé. (Morális mértéket alkalmaztam, tehát *esztétikainak* is a legmagasabbat. *Beauty is truth, truth beauty* — amint Kents versben is mérnöki pontossággal dalolta ki ezt a kentaurikus, fontlathatlan és vaskemény összefüggést.) S igazam volt abban is, hogy ennek a száznadrak embertelenebb, pokolibb, iszonyubb horoszkópját még fel nem állították, mint Erdélyi József akkor, tíz éve, augusztus másodikán. Bár ne lett volna igazam! de a horoszkóp azóta betelt. Embertelenül, pokolin és iszonyon — ahogy felállították, hajszálra úgy.

Mégis: eszemben sem volt mindezzel újra előhozakodnom. Egy-két hónapja már, hogy Erdélyi József — kinek nevét tíz év óta most írom le először — hazatért és penitenciára jelentkezett, ügyetlenebbnek, de (ha vannak fokozatok egyáltalán) különbnek is mutatkozván valamivel írói baráti körének ama tagjainál, kik annakidején *ugyanazt* az ártulást oly ügyesen, okosan, sőt szellemesen csinálták, hogy el sem kellett menniök, tehát penitencia helyett most ittkezni jelentkeztek elevenek és holtak — sokszor, ha képletesen is: kezüktől holtak — fölött. A meglepő siker, mellyel ez utóbbiak pretenciózus jelentkezése járt, ha nem is elnézőbbé, de mindenesetre melankolikusabbá tett a boldogtalan Erdélyi József iránt. Fegyelmezett ezenkívül persze az ízlésem is — nem szóltam hát egy árva szót sem.

Most azonban olvasnom kellett a lapokban — Erdélyi József a börtönben interjút adott —, hogy a vizsgálói fogoly tetemre hív: önön tetemére. Az én cikketemet emlegeti, olyas hangsúllyal, mintha a lejtőn, melyre rálépett, az én cikkem lóditotta volna meg. Nos: én ebben nem igen hiszek. De ha már szóba került az ügy — ő kezdte nem én —, hát kerüljön. Megnyugtatom: semmiféle helyzeti előnyömmel vissza nem élek — s ami tíz év óta gyűlik bennem, nem írom ide. De helyesnek tartom

magam is, hogy kimondódjak végre, ami e cikk körül kimondani való.

Mert hát igen: „hirhedt“ volt ez a cikk — hét-nyolc esztendő szóhasználat, mely e jelzőt mellőle sosem engedte volna el, engem is ráveszt im, hogy (most utoljára még) így nevezzem. Hét-nyolc esztendőn keresztül szinte nem volt hónap, hogy a jobboldal s a szélsőjobb valamelyik orgánuma a fejlemhez ne verte volna. Denunciálva, komiszul — és lemérhető (szolgálati időben is lemérhető) sikerrel; igazán nem rajtuk mult, hogy ezt most el is mondhatom: hogy a golyószóró, melyet Erdélyi József a rimacs utasítások kivitelezőinek kezébe nyomott, engem — miközben mindenkimet megölt — tragikusan elvett. Voltam én ettől „baloldali patkány“, „a zsidó sajtó legsötétebb figurája“ és amit akartok: személyemet különféle táborokba, műrcimet Kolosváry-Borcsa könyvmáglyájára ez a koncert s — egyéb érdek-mek közt — ez a hirhedtség kísérte. Egy udvarias kis demokratikus börtönnel nagyon is kiegyeztem volna; de azóta sem szóltam, s most sem azért szólok, hogy a vizsgálati fogolyt a magam sebeit megmutassam, cserébe én is tetemre hívjam. (Seb is, tetem is volna épp elég...) Bántam is én, hogy az összes rovásokra fölkerülök, hogy Marschalkó Lajos „testvér“ még a *Tiszá-eszlár* című folytatásos regényben is kiszervezt! Annak pedig, hogy cikkem, a „hirhedt“ még az irodalomtörténetbe, a dicső nagy-Pintérbe is bekerült, vagy harminc-negyen soros szószerinti idézetben — annak egyenesen megörültem. Azt sem bántam, hogy akkurátus pinterjénői kommentár kíséretében történt, melynek értelmé körülbelül az, hogy ime lássátok, feleim, ilyenek a zsidók. Nem baj — gondoltam —, fő, hogy ott van e pár sor az Erdélyi József neve mellett: ott van és megmarad. Ami Erdélyit magát illeti: hát, ha én rólam írt volna valaki olyat, mint én öröla, én bizony — ha már az igazamra, ami nincs, nem hivatkozhatom — legalább úgy megverem, hogy attól koldul. (*Sit venia verbo.*) Erdélyi a dolgot praktikusabban fogta föl: ügyvéd vitte utána a becsületét, fekete táskában — dr. Götte Ervin

nevű —, s még akkor sem az volt neki fontos, hogy engem elítéljenek hanem az, hogy ebből neki pénzcsékeje szálessék. Született is. Undokabb jelenethez tán életemben sem asszisztáltam, mint akkor, a törvényszéki folyosón: amint „a költő“ izgatottan nyújtogatta nyakát az ügyvéddel alkudozó dr. Götte meggül, cigánykodván, hogy hát aszongya, nem kétszáz... legyen háromszáz. Lett is. „Fizelték a jakhecek“ — ujjongott az immár nemcsak költő, hanem közemberi moráljából és izléséből is kivetkezett lírai kedély, amint emlékirataiban olvasható. (Ha nem tudná: a másik jakhecek, a nagyszerű Bálint György nem él már. Vértanúságát elszenvedte, mindhalálig híven mindalhoz, amit Erdélyi József elárult. S hogy Erdélyitől még azt a kis örömet is elvesyem: hát tudja meg, hogy nem mi, jakhecek, fizeltünk, hanem a lap, mely írásainknak — remegő lábszárral — helyet adott...)

Ennyi volna hát. De mégsem ennyi: mert *élménynek* az ügyből bennem mégsem ez maradt meg. Nem ez, hanem az a kórus, mely Erdélyi József védelmében akkor s még azán is évekig fel-felzengett, s amely az akkori Magyarországon erkölcsrajának legijesztőbb adaléka volt. Nem is akadt hang, mely az elkövetett ártulást bélyegezte volna meg — nem: az ártulás megbélyegzését kárhoztatta valamennyi (még azon az oldalon is, amelyet az ártulás közvetlenül érintett). Ma is közszereplő írótsákok, sőt politikusok a hajuk szála tövéig belepírulának, ha akkori dolgozataikból nevük említésével idéznék. Jellemzőül két főérvüket veszem itt elő.

Az egyik azzal mentegelte Erdélyit, hogy hát más költő is költő, sőt nagy költő maradhatott még attól, hogy esetleg ezüstkanalat lopott, vagy utonálló volt, mint Villon, zsaroló, mint Aretino — akár gyilkos is! Mintha Villon például *versben* hivatkozott volna a gazemberséggel, s mintha, ellenkezőleg, nem éppen az. Ég irgalmát kérte volna érte! A műveiben vétköz kököi más költők *magánéletének* defektusaival mentegették. Ami persze nem lett volna lehetséges oly országban, melynek legalább írói ismerték volna Julien Benda alapvető művét *Az írástudók ártulásáról*, amely — csö után köpönyeg — fájdalom, csak

a felszabadulás után jelenhetett meg először magyarul. Én fordítottam le — s hogy ambicionáltam e munkát, megvallom: az Erdélyi-ügynek ebben derekas része volt. S — ily élmények után — volt miért leírnom a mű bevezetésében a szószerinti idevágó sorokat: „Kerántsem vakmerő az állítás, hogy ha a magyar írástudók egyeteme (alig-alig némi óhatatlan kivétellel) a most lezárt évek mérlegén könnyűnek találattolt, ha kézirataik sorai utóbb már szükségképpen irányzékba lendültek, mint az ágyúcsövek, ha rimeik géppisztolygolyókként koppannak végül a Dunaparton s a köztereken, s ha csak kacér hallgatással is erősítették az összeesküdi Gonosz *facilis consensus*-át — mindebben súlyos része volt a Julien Benda Európát felkavaró műve nemismerésének, illetve, s ami ez ignoranciának is oka volt: az elvont kérdések iránti érdeklődés teljes hiányának; az *Erkölcse követelményei iránt való botfúlásának*, vagyis az írástudói hivatás, a belső sugallat elvesztésének, a *daimonion* végső elmúlásának. Nálunk az egész irodalom, az egész magyar szellem műszerek nélkül indult a legrémesebb *sarki expedícióra*...“ S ösztövről vigasz, ha tudom is: huszonöt éves kemény munkával az ellenforradalom akarta s érte el, hogy így legyen.

A másik főérv — hogy nyoma maradjon ennek is — nyomorával mentegelte Erdélyi Józsefet. Holott — Mikes Lajos emlékére mondom! — nem igaz, hogy Erdélyi és társai az „éhalál“ elől menekültek volna a jobboldalra onnan, ahol felfedezték s ahol éltizedeken át erkölcsileg és anyagiilag eltartották őket. Koldus módon az igaz — ám a jobboldal felől ugyanakkor valóban százszor éhenveszhettek volna. Fontosnak ezen a ponton csak azt tartom, hogy *irodalmunkban Erdélyi József esetében hozták fel először a korgó gyomrot az eloi hűtlenség jogcímeként*. Abból a korgásból ugyanis, amit a Batányi János, vagy a Petőfi Sándor gyomra véghezvitt, egész gyászinduló kitéhnek — s az a korgás mégis a vértanúságra kész elvlűség himnusza volt... De már elég is.

(A cikk folytatása a 4. oldalon.)

ZSIDÓ TESTVÉR!

Létedről, jövődről, életedről és gyermekeid jövőjéről van szó!

Olvasd el lelkiismeretesen célkitűzéseink minden sorát!

Várunk, jöjj gyűléseinkre, megbeszéléseinkre!

Zsidó Testvér! Hív a „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt, a zsidó tömegek pártja!

A magyarországi zsidóság a multon okulva, eddigi magatartásával is irányt szabott a mindenkori zsidó vezetőknek, ráeszmélt arra, hogy a megpróbáltatások idején

magára hagyottan csak saját erejére és a világ akkor szabad részén élő zsidó testvérei segítségére építhetett.

Ennek felismerésében a felszabadulás után új életet kezdett a szabadságot egyedül biztosító demokráciában.

A magyarországi zsidóság büszkén vallja magát öntudatos, gerinces zsidónak és ehhez mértén cselekszik.

Elszántan küzd a vele szemben megnyilvánuló bármilyen törekvés ellen, de éppen ezért ugyanilyen komolyan harcol a létét biztosító demokrácia ellenségei ellen is, egyidejűleg

az ország újjáépítéséért és a termelés folyamatos biztosításáért.

A magyarországi zsidóság együtt kíván haladni a világ zsidóságával, okulva az elszórtan élő zsidóság ellen időközönként megismétlődő pusztításokon, és a világ zsidóságával együtt biztosítani akarja a zsidóság félelemmentes és gyűlöletmentes életét. Ezért

a legszorosabb együttműködést szorgalmazza a külföldi zsidószervekkel

és az eddigi kapcsolatokat is szorosabbra kívánja fűzni és szélesíteni. A magyarországi zsidóság a sokszázezer hontalannak otthont akar biztosítani.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt itt az országban

megbonthatatlan egységben

a demokrácia védelmét akarja és harcolni fog a reakció és az ebből eredő antiszemitizmus minden megnyilvánulása ellen.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt küzd a fasizmus jogfosztásából még meglévő hátrányok megszüntetéséért;

küzd a békés és zavartalan együttélés biztosításáért;

küzd a még külföldön lévő testvéreink mielőbbi hazahozataláért;

küzd az intenzív zsidó életért, népi, kul-

turális és vallási téren egyaránt, különös gondossággal az ifjúság nevelése terén;

küzd intézményeink megerősítéséért, az öregek, özvegyek, árvák és általában a háboru által sújtottak megfelelő gondozásáért és ellátásáért;

küzd a külföldről jövő mindenfajta segítségnek

pártatlan és igazságos felosztásáért;

küzd a magyarországi zsidóság egészségesebb rétegződéséért.

Céljaink megvalósítását, törekvéseink sikerét csak az egységbe tömörült pesti zsidóság biztosítja.

A „Zsidó Egység” Demokratikus Hitközségi Párt ezért áldozatos munkát, áldozatos közreműködést kíván minden zsidótól, aki a közösség sorsával törődik. Nem ígér teljesíthetlent, de zsidó szívvvel és zsidó lélekkel a jobb zsidó jövő kialakításáért harcol. A demokráciában a zsidó közéletnek csak haladó szellemű munkássai képviselhetik a Hitközséget. A hitközségi képviselő-testület tagjai a tömegek képviselői legyenek!

A zsidó egység megteremtéséért, nyugodt, békés életéért a demokráciában, harcol és hív mindenkit a

„Zsidó Egység”

Demokratikus Hitközségi Párt

Budapest, 1947 május 6.

Uruguay, Argentina és Ecuador nagyarányu bevándorlást engedélyez

Az amerikai *Aufbau* nagyobb cikkei közül különböző Közénamerikai és délamerikai államok bevándorlási törvényeiről, amelyeken újabb módosításokat eszközöltek.

Uruguay új bevándorlási törvénye, amely június 7-én lép életbe, megkönnyíti menekültek és deportáltak letelepedését, ha azok megfelelő pénzzel rendelkeznek. A bevándorlóknak, akikért rokonok vagy ismerősök nem vállalnak ellátási garanciát, fejenként 10.000 uruguay-i pezoból, vagyis körülbelül 5000 dollárral kell rendelkezniük. Három 15 éven aluli gyermekért semmiféle összegel nem kell biztosítékul letenni, minden további gyermek után azonban külön-külön 500

pezo szükséges. Kivételt képeznek az óvadék letétele alól azok a mezőgazdasági munkások, akiket kormányhatóságok, vagy a kormány által engedélyezett telepítési szervezetek szerződtettek.

Argentina biztosította a HIAS-t, hogy nagyszabású bevándorlást engedélyez a hontalan európaiak számára.

Ugyancsak nagyobbarányu bevándorlást helyezett kilátásba az európai hontalanok számára Ecuador, amelynek washingtoni követe kijelentette: „Ecuador köztársaság kapul nyitva állanak minden hasznos munka elvégzésére alkalmas külföldi előtt, fellelkesítő és faji különbség nélkül.”

(Rónai Mihály András cik-
kének folytatása.)

Végigvonult mégegyszer előttem a harmincas-negyvenes évek magyar panorámája — s mégegyszer szinte fizikailag rosszul lettem tőle. Am ha „hírhedtem” cikkemre visszagondolok, ritka elégtételt érzem a nyugodt lelkiismeretnek. S ritka borzongását a szorongató, visszajáró félelemnek, hogy — Zrínyivel szólván — mily kevés volt egy kakuk egy nagy erdőben, s hogy mily magam valékl!

4.

Most azonban azt a tanulmányt kell keresnem, ami mindebből a jövődöt szolgálja, s amit az olvasónak e cikk elején ígertem. Röviden — és súlyosan — ez az: *Solymosi Eszter vére című rigmusával Erdélyi József nem a zsidók ellen vétette a legnagyobbat, hanem azok ellen, akik közül a kis Solymosi Eszter származott.* Amit — tul az erkölcsi elveken — gyakorlatilag elárult, az a magyar nép maga. Mert Solymosi Eszter vére csakugyan kihullott — ha ontani nem is az eszlári zsidók ontották, hanem valamelyik kezével az a magyar uralkodóosztály, melynek e rigmussal Erdélyi József kezére játszott, elterelvén róla a gyantut: hogy *pro futuro* minél több kis Solymosi Eszter vérehullása továbbra is zavartalanul lehetővé váljék. Erdélyi József és lársai — kik ajkukon a magyar nép nevével érkeztek az irodalomba — a magyar népet (igen: a parasztot) árulják el, mert urainak szolgálva (jobb esetben: csak büntársaivá) szegődtek. Igen: a Solymosi Eszter vérért vállalom; egyúvé folyt az apáméval, minden atyámszával. Ugyanaz a kéz ontotta. Ugyanaz a kéz, mely ha végre letöretik, nem folyik többé sem ez, sem az. Ha nem töretik le, vagy csak izenként töretik: külön-külön el nem áll soha, semelyik.

El ne hibázzatok: se erre, se arra!

Meghívó

A Budapesti V. ker. I. sz. Nőegylet május hó 18-án, vasárnap d. e. 11 órákor tartja V. Fűst Sándor-utca 21/b. szám alatti kulturteremben XXXVI-ik rendes évi közgyűlését, melyre egyesületünk tagjait, barátait és pártfogóit tisztelettel meghívjuk.

Megalakult a „Zsidó Egység” demokratikus hitközségi párt női központi választási bizottsága

Az új, demokratikus hitközségi választójog egyik jelentőségében legfontosabb tényező, kétségtelenül az, hogy a korszaknak megfelelően a zsidó nőket is egyenrangú felekként vezeti be a felekezeti közéletbe. Az aktív és passzív választójog, mely teljessé teszi a zsidó asszonyok egyenjogúsítását, tehát a férfakkal teljesen egyező jogokkal ruházza fel őket. Ezek a jogok azonban egyszerűen kötelezettséggel is járnak, többek között azzal a kötelezettséggel, hogy a jogokat demokratikusan, az egyetemes zsidó érdekek feltételén szem előtt tartásával gyakorolják. Ennek a demokratikus joggyakorlásnak pedig egyik elengedhetetlen kelléke az, hogy a zsidó asszonyoknak az a nagy tömege, mely ezeknek a jogoknak birtokába lép be a felekezeti közéletbe, tökéletesen tájékozott legyen az adott helyzetekről és ismerje azt az utat, melyen minden öntudatos zsidó asszonynak járnia kell a maga, hozzátartozói és az egyetemes zsidóság érdekében. Ezt a célt szolgálta a „Zsidó Egység” demokratikus hitközségi párt női tagozata központi választási bizottságának megalakítása, a körzetek és nőegyletek vezető, nőiből vasárnapra, május 4-re, a Pesti Izraelita Hitközség szék házában dísztermébe összehívott értekezlet.

Az alakulóülést Stöckler Lajos a megjelentek üdvözlésével nyitotta meg, majd kifejtette, hogy bár nem adják fel a reményt, hogy sikerül megteremteni a felekezeti békét, mindent el kell követni, hogy a választás izgalommentes legyen. Hangoztatta, hogy változatlanul a zsidó egység megteremtésén munkálkodnak és az egyetemes zsidó érdekeket tartják szem előtt. Tényként szögezte le, hogy a magyar zsidóság jövőjéért a mai vezető törséget terheli a felelősség, és ezért tartják szükségesnek a számarányánál fogva döntő súlyú női tábor felvilágosítását. A „Zsidó Egység” pártjának programját ismertette, kijelentette, hogy a párt öntudatos magyar zsidókat akar. Harcol a békés életért, az önálló zsidó államért, akként, hogy a magyar zsidóság függetlenségét se áldozza fel. A magyar zsidóság bele akar illeszkedni a demokratikus Magyarország életébe, kihasználva a zsidóságtól elvett jogok visszaadását. Békességben élni, zsidóhakká nevelni az ifjúságot, fenn akarja tartani intézményeit és gondoskodni óhajt a részorvoslakról. Ennek a nagyszabású programnak a megvalósításához kérte a megjelenteken ke-

resztül az egész női tábor támogatását.

Stöckler Lajos nagy hatást kiváltó programadása után dr. Pásztor József ismertette a szükséges teendőket. Beszéde során kiemelte, hogy a választásra szükség van, még akkor is, ha sikerül az egységet megteremteni. Fájdalmasan érintette az egység megteremtésén fáradozókat a Magyar Cionista Szövetséggel való nézeteltérés, bár még mindig van remény az ellentétek kiküszöbölésére. A „Zsidó Egység” pártjának programjáról szólván hangoztatta, hogy elsőrendű fontosságúnak tartják a Zsidó Állam megteremtését, melyet elsősorban a még mindig a különböző kultúrák közötti szétválás miatt szétváló zsidók számára kell megnyitni, tekintet nélkül arra, hogy cionisták az illetők vagy sem. Kifejtette továbbá, hogy zsidóság és magyarság nem összeegyeztethetetlen fogalmak. Amíg itt él valaki, kötelessége, hogy igazi hasznos polgára legyen az országnak. A zsidóság nemcsak nemzet, hanem vallás is. Az egységre való törekvés mindig legfőbb programja volt a magyar zsidóság vezetőinek. Szomorú tényként állapította meg, hogy Auschwitz árnyékában még mindig szükséges az egységről beszélni. A párt célja egységbe tömöríteni a maradék zsidóságot, nem azért, hogy parancsuralmi rendszert honosítson meg, ellenkezőleg, ennek az egységnek egyik legfontosabb pillére az építő kritika lesz. A tömörülés azért viseli nevét, mert a „demokratikus hitközségi párt” jelzőt, mert szükségesnek találják kifelé is hangoztatni, hogy közös érdek a demokratikus pártokkal együtt haladni a reakció ellen. Tisztaban kell lenni azzal mindenkinek, hogy vagy győz a szabadság eszméje, vagy újra halál vár a zsidóságra. A demokrácia azt jelenti a hitközségi életben, hogy alulról felfelé, a körzetek közreműködésével kell kiépíteni a hitközség demokratikus szervezetét. Legfontosabb teendőül a szociális munka biztosítását jelölte meg, amelyben elsőrendű feladatuk lesz a zsidó nőknek. De gondoskodni kíván a hitközség vezetősége a kulturális, nevelési és hitéleti problémák megoldásáról is. Tovább akarja építeni külföldi kapcsolatait. A vezetőség mellett kiállásra kötelez a mult is. Kevesen voltak a nehéz időkben, akik még életük kockázatával is helyt álltak a zsidóságért, ezek közé tartoznak a zsidóság mai vezetői, de ugyanők voltak azok, akik a felszabadulás után ujjaépítették nemcsak a hitközséget, hanem ugyiszólván az egész

magyar zsidó életet. Beszéde befejezésekként kérte a megjelenteket, mondják ki a női központi választási bizottság megalakulását.

A felszólalók sorát Baracs Marcellné nyitotta meg, aki rámutatott arra, hogy a zsidó nők u multban is kivették részüket a szociális munkából, melynek ezután is hűséges munkásai kívánnak lenni. A szeretet alapján állva fogják megvalósítani célkitűzéseiket. Meggyőződése, hogy a zsidó egység megteremtésében jelentékeny szerepet fognak vinni a zsidó asszonyok.

Dr. Egri Sándorné a VII. kerületi asszonyok nevében mondott köszönetet Stöckler Lajosnak a magyar zsidóság felémelkedéséért folytatott munkájáért.

Dr. Szemere Samu felcsólaiában kijelentette, hogy a zsidó asszonyok tudják, mit akarnak: céljuk a demokratikus egység megteremtése a hitközség vezetőinek irányítása mellett. Sajnálattal említi meg az egység megbontására irányuló törekvéseket. A cion gondolat és a Zsidó Állam szükségessége ma már nem vitás. A zsidóság mai helyzetében nem alar többé hatalmi törekvések szemérmő alanya lenni. A demokráciában a zsidóság sereket érdekeiért küzdött és küzd a mai vezetőség. Még jövőtérő kérdések vannak, óriási feladatok vannak megoldásra, melyek közül egyiknek sem szabad halandóknak folytatni kezében elhárítani. A zsidó asszonyok éppen ezért történelmi felelősségtudattal állnak Stöckler Lajos mögé, magukévá téve reálpolitikai elgondolásait.

Feleki Dávidné a VI. kerületi zsidó nők törekvően ragaszkodásáról biztosította ezután Stöckler Lajost, majd dr. Pásztor József mondta ki a megjelentek egyhangú lelkesedése mellett a női központi választási bizottság megalakulását.

KERESEM

dr. Sauerteig Géza

szül. 1905, muszost, aki 1944 okt. 21-én elvitték Flóramajor (orvosszárad), majd Fachsenwaldon keresztül Gdanskba került. Onnan 1945 jan.-febr.-ban transzporttal elvitték Althólag Bergen-Belsenbe. Aki további sorsáról bármit tud, kérem értesitse dr. Sauerteig Gézát, Budapest, V., Pannónia-u. 15. I. 4.

KERESEM

Halmos Évát

ki bejónommal

Fodor Agnessel

együtt volt Rawensbrück-Womenbergben

KERESEM FIAMAT

Fodor Lajost

kit Bar-ból Flossenbürgbe vitték. Igen kérek mindenkit, aki valamit tud rótuk, értesitse: Fodor Lajost, ezerműves, Bp., Kisdiófa-u. 8. sz. Telefon: 223-593.

Glosszák a hétről

ANYÁK NAPJÁN szeretettel és meghatottsággal gondoltunk a zsidó anyákra, akik oly sokat szenvedtek a fasiszták utolsó esztendőiben, amikor előbb megalázó munkatáborokba, később pedig haláltáborokba hurcolták a fiatal lány zsidó anyát maradt világ és köszöntő nélkül, mert idegenbe hurcolták és megölték a gyermekeit!

Hány zsidó anya volt egyedülálló Anyák Napján, mert nem maradt senkije a világegyetemen után!

Az elárvult zsidó anyák felé szállt az Anyák Ünnepén a zsidó közösség minden melegsége. De tudjuk, hogy ez önmagában nem elegendő. Éppen múlt héten írtunk ezeken a hasábkokon arról, hogy becsületbeli ügyünk és szent kötelességünk: gondoskodni azokról a zsidó szülők-ről, akik gyermek és rokon nélkül maradtak, s nincsenek már abban a korban és olyan erőben, hogy új életet kezdhessenek.

Anyák Napján kétszeresen éreztük, hogy az elhagyatottságban szenvedő és a magány miatt kétszeresen szenvedő zsidó anyák problémáját valahogy meg kell oldani! Azért mondtuk, hogy „valahogy”, mert teljes megoldás, igazi lélekgyógyítás nincs és nem lehetséges; a megvasadt anyaszíveket ezen a földön már senki sem hozhatja rendbe!

*

A SZOBORLEDÖNTÉS is antiszemita sugallatosságokra és szótlamokra adott „alkalmat” a reakció lényegző lovagjainak, akik mindenből és mindig „zsidókérdést” csinálnak. Ha nincs eső, a zsidók a felelősek a szárazsáért. Ha sok az eső, a zsidók tehetnek az áradásért. S ha nincs más ok és nincs más ürgy az antiszemita propaganda elősegítésére, akkor — a zsidók csinálják a szoborledöntést.

Nos, ez a szoborledöntés — mondjuk csak ki nyíltan: a Prohászka-szobor ledöntése — nem volt ugynevezett „zsidó akció”. A zsidók, akik vallásos lelkiületűek, mindig megértik a mások vallásos érteitét is. Tudják tehát, hogy Prohászka püspök szobra főbbet reprezentál a hívő katolikusoknak, mint egyszerűen Politikát.

A szoborledöntést ne tessék „zsidó ügyre” felfújni! Ez — mint kiderült — egy kis

magáncsoport meggondolatlan cselekménye volt!

De ugyanakkor állapítsuk meg, hogy a politikai Prohászka bizony sokáig a kurzus-antiszemitizmus egyik élesztője volt. Később azonban — mint utólag publikált feljegyzéseiből kiderült — maga is ijedten nézte mindazt, ami a kurzus uralma és az ő tevékenysége nyomán az 1920-as évek elején Magyarországot egyre mélyebb mélység felé taszította. Vissza is vonult a politikától.

Jó lenne, ha a zsidók süttető és nem is éppen süttető megvádolása helyett, azok, akiknek ez a kötelességük, felvilágosítanák a félrevezetett tömegeket Prohászka kiábrándulásáról!

Igen, tessék megmondani az antiszemita Prohászkaért hevülő reakciós rétegeknek, hogy — Prohászka utólag milyen megbánta egy reakciós politikai szereplését, mint antiszemitizmust!

Székesfehérvár püspöke, akinek nagy része volt a magyarországi „főhúr terror” lelki megalapozásában, élete végén vergődve velette fel önmagában a kérdést: összeegyeztethető-e a reakció és az antiszemitizmus az igazi kereszténységgel?

A neoreakciós és neoantiszemita urak és hölgyek is felvethetnék magukban ugyanazt a kérdést!

*

DOWNEY LIVERPOOLI ÉRSEK — mint az Új Emberben olvassuk — megjelent az oltani Greenbank zsinagógájában, ahol beszédet mondott. Kijelentette, hogy a közelmúlt években a zsidóságra zúdított sok szenvedés és gyátlázat a keresztény szeretet és a humanitás durva arcücsapása volt.

Előadást tartott ugyanakkor Budapesten a Magyar Szentkereszt Egyesület-ben Hamvas Endre csanádi püspök is, aki — a Magyar Nemzet tudósítása szerint — így végezte fejtegetéseit:

— A békét óhajtó emberiség javára az egyház az elmentétek kiegyenlítésére, a társadalmi osztályok együttműködésére, a feszültségek feloldására, a nyugalom és békés termelés biztosítására és így a jólét fokozására törekszik.

Nagyon szép mindaz, amit Hamvas püspök mondott, de talán nem ártott volna, sőt egyenesen kellett volna, hogy

az antiszemitizmus pusztításáról is beszéljen, még pedig olyan nyíltan és elilelőn, mint Downey liverpooli érsek tette! — A csanádi püspök által kívánt társadalmi békének és a feszültségek feloldásának egyik alapfeltétele az antiszemitizmus maradványainak teljes likvidálása is! A neoantiszemitizmust, amelyet inkább fasisztajellegű antiszemitizmus-maradványnak kellene nevezni, csak úgy lehet erőteljesen likvidálni, ha a magyar egyházi körök ugyanolyan nyíltan és keményen elítélik, mint a franciák és angolok!

Mikor halljuk már Magyarországon valamelyik érsekének, vagy püspökének a szájából, hogy — az antiszemitizmus a kereszténység és a humanitás durva arcücsapása?!

Ilyesmit ugyanis eddig még sohasem hallottunk! Még óvatosabb megfogalmazásban is kerülték az ilyen megbélyegzést azok, akiknek éppen par-i mivoltuknál fogva nem szabadna hallgatni!

*

A HADIFOGLYOK HAZATÉRÉSE bennünket is közelről érdekel, hiszen a hadifoglyok sorában sok-sok munkaszolgálatos van. Nagy érdeklődéssel olvastuk tehát Szekfü Gula moszkvai követnek a Hadifogoly Híradó-ban megjelent cikkét, amelyből szükségesnek tartjuk idézni a következő sorokat:

„Egy bizonyos: az oroszok nem fogják maguknál tartani hadifoglyainkat, sem a munkaszolgálatosokat, sem a polgári internáltakat. Hazaküldik őket, amint lehet... Hazaküldik mindazt, aki életben van. Ez a legfőbb pont, de mégis érintenem kell. A dolog természetéből következő, hogy nem fognak mindnyáján hazajönni, akiket elvittek katonának, munkaszolgálatosnak a magyar hatóságok, akiket a világtörténelemben példátlan embertelenséggel küldtek Auschwitzba és más helyekre... Sok hadifogoly meg sem érkezett a fogolytáborba és nem érte meg a mai időt, amikor a táborokban jól megszervezett élet folyik, az ellátás megfelelő, az egészségügyi szolgáltatás minden tekintetben kielégítő s elmondhatjuk, aki az utolsó években életben volt, az mind haza fog térni, de még azok nagy része is, akik a nehéz közlekedési viszonyok vagy más ok miatt eddig nem adták magukról hírt. Bár erre semmiféle hivatalos alapom

nincs, remélem, hogy a nagy tömegek hazatérése még a tél előtt meg fog indulni. Mind ezt iparkodtam tárgyilagosan, szinte hidegen elmondani. Nehézzen ment azon sok száz és ezer levél elolvasása után, amelyben szülők, feleségek, menyasszonyok, gyermekek sóvárogják vissza szeretetteiket, s amely leveleknek, de különösen az anyai leveleknek fájdalma szívbe markol és mindenkit, akire tartozik a hazahozatal, minél gyorsabb cselekvésre ösztönöz. Meg vagyok győződve, hogy a mi kormányunk, csak úgy, mint a szovjet kormány, a fenti keretek közt mindent megtesz a hozzátartozók kívánsága szerint, ami egyúttal az emberiségnek is legelőnyösebb követelménye.”

SÓS ENDRE.

Gyászünnepegy az Erec Jisráel-i vértanúk emlékére

Szerdán este többszáz főnyi közönség jelenlétében tartotta meg a budapesti zsidóság a dohányutcai templomban az Erec Jisráel-i mártírok emlékének szentelt ünnepélyes gyászistentiszteltet. Az El molé rachaminot Ábrahámsohn Manó főkantor énekelt. A gyászbeszédet dr. Herschkovits Fábán, a dohányutcai templom rabbija mondotta. Beszédében kiemelte, hogy azok a hősök, akiknek emlékét most kegyelettel idézzük, halálukkal is az építést és az életet szolgálták. A zsidóság az élet és az építés népe. Ezt napjainkban is bizonyítja: akkor, amikor a gyarmatosító nagyhatalom hadihajókkal és szárazföldi csapatokkal akadályozza meg, hogy a zsidóság visszatérjen régi hazájába s katonai táborra akarja átváltoztatni a próféták földjét, a zsidó fiatalság a sivatagot munkával és verejtékkel hódítja meg és változtatja át termőföldre. Az errei ellenállás mártírjainak hősi halála előrelendíti azt a küzdelmet, amelyet a zsidó állam megteremtéséért folytat a zsidóság — fejezte be nagyhatású beszédét dr. Herschkovits Fábán. Ezután dr. Katona József dohányutcai rabbi kaddist mondott. Az ünnepség a Hattikva élenklésével ért véget.

Régi képeiről

szép nagyítást készít

Optifot

Teréz-körut 43.

A zsidógazdák sérelmeit tárgyalta a mezőgazdasági érdekeltek értekezlete

Az Országos Iroda a mezőgazdasági érdekelteket április 30-ra értekezletre hívta össze. Az értekezleten a vidéki hitközségek kiküldöttjei nagyszámban jelentek meg, akik nagy elkeseredéssel panaszkodtak azt, hogy a reakciós és nyilas idők jogfosztó rendelkezéseit mezőgazdasági vonatkozásokban nemcsak, hogy nem orvoslják, hanem igen sok esetben szankcionálják.

Stückler Lajos, az értekezlet elnöke megnyitó szavainak ismertetése a kérdéseket, amelyek az értekezlet tárgyai. Rámutatott arra, hogy számtalan tiltakozással, küldöttséggel, tárgyalással kísérelte meg az Iroda vezetősége az illetékeseket figyelmeztetni azokra a veszélyekre, amelyek az orvoslás elmaradásából nemcsak a zsidóságra, hanem az egész országra lárnak. *Annakidején — mondotta — mértékadó helyről olyan kijelentések hangzottak el, hogy el fog jönni az ideje annak, hogy a magyar zsidóság igényeit ki fogják tudni elégíteni. Mi akkor ezt a kijelentést elraktároztuk, s most hivalkozni fogunk rá, de nemcsak hivalkozni, hanem követelni fogjuk, hogy sérelmeinket szüntessék meg.*

Dr. Kurzweil István rámutatott azokra a hiányokra és hibákra, amelyek a földbirtok-reform során a zsidó gazdákkal szemben súlyos sérelmeket okoztak. *Hangsúlyozta, hogy a zsidóság teljes mértékben a nagybirtokrendszer megszüntetését célzó földbirtok-reform előlapján áll, azonban egyenlő elbánást kíván zsidó és nem-zsidó gazdák között, amit az eddigi rendeletek és különösen a kialakult gyakorlat egyáltalán nem követel. Ismertetette az Országos Iroda eljárásait és a békeszerződés vonatkozó szakaszait, s az Országos Iroda új akciójának megindulását jelentette be.*

Dr. Munkácsi Ernő rámutatott arra, hogy Magyarországon az ellenforradalom és a fasisztizmus legelső lépése a zsidó birtokok megváladása volt. A zsidók számára a föld nem pénz, hanem életkérdés. Ezzel azonban hideg fövel és nyugodtan kell foglalkozni és arra kell törekedni, hogy a zsidóság sérelmei ezen a téren is orvosolhassanak.

Dr. Fodor László (Baja) hivalkozik arra, hogy elvileg a reakciós világban elvett földet vissza kellene adni és csak ezután kerülhetett sor a demokratikus földreformra, amikor is a zsidók földjét ugyanolyan feltételek mellett vehetik el, mint a nemzsidókat.

Rosenfeld Sándor (Baja) panaszkodik, hogy még ott is, ahol

a zsidó visszakapja a földet, nem képes birtokbábelvezkedni, mert az Országos Földbirtok-rendező Tanács nem adja ki végrehajtásra.

Dr. Jávör Pál (Heves) szerint a 600-as rendelet 46. §-a önmagában véve is sérelmes, mert a fegyverszüneti egyezmény és a 200-as rendelet értelmében a zsidó földet elvételre jogellenes lévén, visszaadandók voltak, s így a zsidókra nézve nem kellett volna külön szabályokat alkotni. A végrehajtás azonban még rosszabb és sérelmesebb a rendeletét is. Hangsúlyozza, hogy semmiféle jogról le nem mondunk.

Fleischmann Oszkár (Köcskémén) az OFI elleni sérelmeket tette szóvá.

Dr. Goldberger Károly (Török-szentmiklós) ismertetette az 1920-ban a parlamentben beterjesztett zsidóellenes törvényjavaslatot és rámutatott arra, hogy a zsidóellenes hangulat milyen következményekkel járhat.

Gróf Izidor (Esztergom) a megválasztandó bizottság összetételéről szólt.

Dr. Bence Gyula (Budapest) a békeszerződés rendelkezéseinek alkalmazását követelte.

Dr. Gáspár Ödön (Csurgó) ugyancsak a megválasztandó bizottság feladatait ismertetette és hangsúlyozta, hogy semmi esetre sem mondhatunk le a külföldi zsidó szervezetek támogatásáról.

Böhm József (Nagykanizsa) a békeszerződés alapján követeli a sérelmek orvoslását.

Kanovits Imre (Heves) szerint a zsidó gazdák sérelmeit legalább a zsidó sajtóban erőteljesen kellene szóvátenni. Panaszkodik a hatóságok sérelmes gyakorlatára.

Stückler Lajos elnök összefoglalva a felszólalásokat, hangsúlyozza, hogy semmiféle jogot feladni nem fogunk és minden eszközt igénybe kívánunk venni, hogy a sérelmek orvosoltassanak. Indítványára az értekezlet táviratilag fordult Nagy Ferenc miniszterelnökhöz, Bárányos Károly földművelésügyi miniszterhez, Rákosi Mátyás és Szakasits Árpád miniszterelnökhelyettesekhez és Balogh István államtitkárhoz, a sérelmek or-

voslására a kormány és a pártok támogatását kérve.

Az értekezlet ezután határozati javaslatot fogadott el, amely az általános bevezetés után a következőket mondja:

A magyar zsidóság nem csupán a maga jogos és méltányos érdekei, hanem a demokrácia érdekeinek szem előtt tartása érdekében is elsősorban haladéktalanul intézkedéseket kíván a tekintetben:

1. hogy az ország zsidó birtokosait a nemzsidó birtokosokkal azonos elbírálásban részesítsék és ennek folyamánként a mezőgazdasági ingatlant az eredeti jogos tulajdonosnak, vagy az 1946:XVIII. t.c. szerinti örökösének a demokratikus földbirtok-reform (600/1945. M. E. sz. rendelet) szerint minden állampolgárt egyaránt megillető területi határáig telekkönyvileg is adják vissza, tekintet nélkül arra, hogy azt u. n. igényjogsull tartja-e birtokában;

2. hogy a kiadott és kiadandó rendelkezések és ezek végrehajtása során a gazdálkodással való foglalkozás az u. n. paraszti származás tekintetében zsidó és nemzsidó között megkülönböztetés ne tétessék;

3. hogy a mindenükből kifosztott zsidó birtokosok részére a gazdálkodás lehetővé tétele céljából megfelelő hitel folyósíttassék;

4. hogy a jogfosztó rendelkezések, illetve az ezek folytán előállított helyzet következtében a zsidó gazdától elvett és felkelhető élő és holt felszerelés visszaigényelhető legyen, amennyiben fel nem lehetett, részükre haladéktalanul megfelelő kárpótlás nyújtassék;

5. hogy a jogfosztó rendelkezések folytán elvett birtokok és felszerelések használatára jelen a demokratikus földreformig terjedő időre haladéktalanul megfelelő térítés adassék, ideértve a jogfosztó rendelkezések folytán a zsidó gazdától saját tulajdonuk után beszabott használati díjakat, valamint a szőlő- és erdőbirtokok elvont hasznait is.

Az értekezlet ezután Országos Mezőgazdasági Bizottságot választott, melynek tagjai: Antl Ödön Kaposvár, Böhm József Nagykanizsa, Csengeri Leó Debrecen, Dr. Gáspár Árpád Abony, Dr. Gáspár Ödön Csurgó, Geiger Béla Hajdúszomsz, Dr. Goldberger Károly Török-szentmiklós, Hajdu József Budapest, Dr. Jávör Pál Heves, Kanovits Imre Heves, Kertész Aladár Orosháza, Dr. Landesmann István Buda-

pest, Orbán Vilmos Mohács, Dr. Pálkai Béla Budapest, Révai László Orosháza, Dr. Ungár György Budapest, Dr. Weinberger Ernő Sopron, Weiss György Budapest, Dr. Ziegler Jenő Budapest.

Hajdu József köszönetét fejezte ki az Országos Iroda vezetésének és tisztikarának a zsidó gazdák érdekében eddig kifejtett sok odaadó munkájáért. Nem az ő lelkesedésükön múlott az, hogy eddig eredményeket elérni nem sikerült. Kérte, továbbra is, hogy az eddigi buzgalommal viseljék szívükön az oly sokat szenvedett zsidó gazdák érdekeit.

Pályázati hirdetmény

A Nyiregyházi Statusquo Izraelita Hitközség Emlék-bizottsága

pályázatot hirdet

a fasisztus áldozataiként elpusztult Drága Szeretteink emléket megörökítendő,

tetejében felállítandó monumentális emlékmű elkészítésére.

Tervrajzok és árajánlatok 1947 május hó 20-ig, emlékmű bizottságunk címére (Nyiregyháza, Szarvas-utca 10.) küldendők. Emlékműbizottság.

A bicskei Izraelita Hitközség Emlékbizottsága felhívása

BICSKE ÉS KÖRNYÉKEIRŐL deportálásban és munkaszolgálatban mártírhaltat halt hitközségünk emlékező emlékművet állítunk a bicskei temetőben. Felkérjük az érdekelteket, hogy a Bicskei és környékéről elhunyt és mártírhaltat halt hozzátartozói és ismerősei nevét és születési adatait sürgősen küldjék el a bicskei izr. hitközségnek, valamint az erre a célra számla pénzeseményeket az O. K. B. bicskei főtitkárnak, a bicskei izr. hitközség főtitkárnak. 17. mártírvári üdvözléssel. Emlékbizottság.

A DEBRECENI Statusquo Izraelita Hitközség pályázatot hirdet

főkántort

állásra. Pályázhatnak zeneileg képzett, templomi kórus vezetésre alkalmas, már más hitközségben is működött kántorok. Előnyben részesülnek, kik a hitközségi jegyző által teendő ellátásban gyakorlattal bírnak, vagy akik rituális vágásra jogosító köböllel rendelkeznek. Fizeset meggyezés szerint. Pályázati kérelmek az eddigi működés felülvizsgálásával 1947. évi május hó 31-ig a hitközséghez (Debrecen, Bajcsy-Zs. u. 26. sz.) küldendők be. Utókelettség megtérítésben csak a meghívottak részesülhetnek.

FELHÍVJUK mindazokat, kiknek hozzátartozói a hajdúszomszban gettóból deportáltak, kiknek megemlékezőnköz hozzátartozók névvel, hogy Szávan hó 20-án Munkácsi Ernőnek alkalmunkal felbocsassuk. Beküldési határidő: 31. Magyar Értékező gondnok.

GROSZ ARNOLD

Orth. Kóser pensiói

HAJDUSZOBOSZLÓ

Jókai sor 19. Emma-lak, közvetlenül a fürdőnél, a fürdőparknál és Doro-zug 2.

Folyóvizes szobák. — Minden igényt kielégítő ellátás. — Olcsó árak!

„Meg-megujul a régi vád“

Irta: SZILÁGYI GÉZA

AZ ANTISZEMITIZMUS végetáthatatlan irodalmának akadnak bizonyos elfogult képviselői, akik a zsidógyűlölet különböző formáit elemezve, határozottan kijelentik, hogy még mindig sokféle okból váltakozó formákban vannak az antiszemita vallások, de vallási antiszemitaizmus már nincsen. Azok az írók, akik ezt a kegyes hazugságot vallják, göröcsen behunyják szemüket, hogy meg ne lássák az őket kíméletlenül meghazudoló valóságot. Igenis, van vallási antiszemitaizmus is, de még mindig van és még egyre szűkül. Az e fajta antiszemitaizmus gyógyíthatatlan bajvivői nem a zsidók szellemi és gazdasági túlságos „térhódítására“ hivatkoznak; arra sem, hogy a zsidók vagy „a kiváltságosság arisztokratikus gőgjében“ elzárkóznak az októktól a népektől, amelyeknek körében élnek, vagy ellenkezően, túlságosan hozzájuk közelkednek, illetéktelenül beavatkozva e népek sorsába. Nem hivatkoznak minderre, ami az antiszemita propaganda állandó vezérszólama.

Csak azt az egyet hajtogatják, kártalan és el nem nemíthetően, hogy a „zsidók“ kétezer éve fölfeszítették Jézust és nemcsak az akkori zsidók felelősek ezért a „vérhűnért“, hanem a rákövetkező két évszázadnak összes zsidói is felelősek; a hajdaniak, a maiak és az eljövendők, a már halottak, a még élők és a még meg sem születettek egyaránt és egyforma mértékben. Zsidó felebarátaim, mindnyájan megülünk, ugyebár, te is, én is, Isten fiát. Ezért felelős volt úkapád is, és e felelőség, -ez el nem háríthatóan átöröklődő általános és egyetemes felelőség alól ki nem bújhat dedunokád sem. Ez bizony vallási antiszemitaizmus a legirgalmatlanabb fajtajárból.

És akarva-akaratlan, közvetlenül vagy közvetve, nyíltan vagy burkolva ezt tanítják a hittanórákban, vallási tankönyvekben, hitbuzgalmi előadásokon, mégpedig nemcsak serdülő ifjaknak, akikben esetleg fölébredt már valamelyes kritikai érzék, hanem olyan apró gyermeknek is, akiknek „hatéves elméje“ még minden ellenőrző bírálat nélkül vakon el-

fogadja megcáfolatlanul igaznak mindazt, amit az apai tekintéllyel felruházott hitoktató hirdet.

★

MOST PEDIG — *lírai közjátékul* — hadd hivatkozzam egy csuf személyes emlékre is. A mögötte sajgó élmény vagy hatvanöt esztendő, versbe már belevéreztem, prózában még nem sirtam el. A temesvári belvárosi községi elemi iskola második osztályába jártam, amikor egyik padbeli szomszédom, bizonyos Lerner nevezetű, kinos hekeken át meggyőzött fülembé sugta, jóformán minden órán egyszer-kétszer, hogy azok között a gazemberek között, akik megölték Isten fiát, ott volt az öreg Trauerstein is, a zsidó temetőm szomszéda. Amikor pedig tagadni mondtam ezt a vádat, amelyet voltaképpen igazában nem is éretem meg, azzal torkolt le nagyszájú iskolatársam: Zsidó, fogd be a szádat! „*„Isterr Kőcséket“*, a hitoktató ur mondotta! (Névszerint B. Káplán.) Később megtudtam, hogy a hitoktató magát Trauerstein bacsit nem említtette, hanem „csak“ azt jelentette ki, hogy „a zsidók“, általánosságban a zsidók ölték meg Krisztust. Csak hogy Lerner iskolatársam az ő pontos megkülönböztetésekre még nem képes létesztendő elméjében úgy dolgozta fel ezt a zord tételt, hogy azok a zsidók, akiket ő is ősmert és akik körülötte éltek, voltak a gyilkosok, tehát a jó Trauerstein is. B. Káplán a mai zsidóknak talán csak a mitikus múltért való jelenlegi felelősségére gondolt. A kis Lerner viszont és a többi Lerner, akiknek természetesen még sejtelmük sem lehetett a felelőség erkölcsi és jogi fogalmáról, csak a közvetlen tettességnek számára érthetőbb lehetőségét tartotta szem előtt. Lerner később meggyőződéses antiszemita lett. Engem pedig első nagy és mély lelki sérülésül ért az a vád, hogy Trauerstein bácsi gyilkos volt, és az a gyötrelmes föllevés sejtett bennem, hogy talán szüleim és rokonaim is „ott voltak akkor“. Csak nehezen és nagysokára gyógyult be ez a lelki seb, hege talán még most is megvan legfelül.

Néhány évvel később, már középiskolás voltam, Stancsa tanár ur még Lernerrel is tovább ment. Egyszer, a tízperces szünet közben, haragosan ráförmedt a túlélnékn lapdázó zsidó fiukra: „Nem tudtok csöndben maradni, ti Krisztus-gyilkosok!“ Én is a lármázók között voltam, és bár nem éreztem bűnösnek magamat abban a gyilkosságban, mi tagadás, szíven ütött az igazságtalannak érzett vád, amelyet még az elemiben ismertem meg először.

Az időtájt egyes keresztény iskolatársaim szemmel láthatóan huzódogni kezdtek tőlem is, a többi zsidó diáktól is. Az egyiket kérdőre vontam ezért. Őszintén megmondtam, hitoktatója nyomtatékosan arra intette tanítványait, hogy sem az iskolában, sem iskolán kívül ne érintkezzenek az „Isten-gyilkos, elátkozott“ faj gyermekeivel. Ez a hitoktató, mint sok kollégája, a környékbeli sváb falvak egyikében nevelődött gyermekkorára óta a vérévé vált zsidógyűlöletre. Rég meghalt, de olykor még most is fölzordul egy-egy szorongásos álmomban.

★

FELSZÁZADNÁL TÖBB MULT EL AZÓTA, forradalmi változások is estek közben, de az egyházi hitoktatás nemcsak lényegében nem változott, ami érthető és természetes, hanem formájában és módszereiben sem, ami már nem oly természetes. Ez az oktatás olyan, hogy hatéves gyermek, a kellő itélőképesseg hiján, könnyen félreértheti és nem egyszer alaposan, olykor egész életére, félre is éri. A hitoktatónak csak a felebaráti szeretetet kellene hirdetnie, mily gyönyörű hivatás ez, amde oly tankönyvekből oktat, amelyeknek kategórikus tételei nyomán az általános felebaráti szeretet mellett, néha e helyett is, a felekezeti türelmetlenség, sőt a határozott antiszemitaizmus érzése támad a még védtelenül zsengekorú tanítványoknak nemcsak a jóra, hanem a rosszra is fogékony lelkében.

A jó katolikus Franciaországban már rácsinált az egyház arra, hogy „a szeretet vallásának“ hivatásos és hivatalos hirdetői nem lehetnek egyáltalán a gyűlölködő türelmetlenség prédikátorai, leg-

kevésbé oly fejletlen emberek előtt, akik még nem tudhatják, hogy másfajta igazság is lehetséges, mint az, amit nekik parancsolóan tanítanak. Franciaországban az egyház — csak elismerés jár ezért! — már fontolóra vette a hitoktatásnak oly reformját, amely kizárja a vallási türelmetlenségről való nevelés bajjósálatu lehetőségét.

★

MAGYARORSZÁGON PEDIG?

Mit válaszoljak erre a keblemellen kérdésre? Mit is válaszolhatnék?

Keserű a szájam íze.

A „Zsidó Egység“ Demokratikus Hitközségi Párt központi Bizottsága

május hó 5-én tartotta második összejövetelét, amelyen Stöckler Lajos hitközségi elnök ismertetette és indokolta a Párt programját. Dr. Pásztor József ismertetette a kerületekben megindított szervezési munkálatokat, amelyek mindenütt a legteljesebb erővel megindultak.

A bizottság ülésén valamennyi felszólaló helyeslőleg tudomásul vette az eddigi intézkedéseket s további értékes utbaigazításokkal javaslatokkal mozdította elő a munka sikerét.

★

Május 4-én az első hívó szóra kivétel nélkül eljöttek a VI. kerületi körzet meghívottai a Párt Andrassy-utói helyiségébe és a legnagyobb lelkesedéssel vették tudomásul Feleki Dávid megnyitó szavai után dr. Pásztor József által ismertetett pártprogram minden egyes részét.

A felszólalók egyhangúan biztosították a Vezetőséget töretlen bizalmukról és a választási munkában legnagyobb készségükről. A kerületi választási munka irányítására egy szűkebb bizottságot küldtek ki, melynek vezetésére Pollák Lajost kérték fel. A szervezési munka az egész kerületben megindult.

Lag bo-Aumer

Ijjár havának tizenhatalca-dik napjára esik az ómer-számlálás 33. napja. A szőfi-rában, a héthetes gyászidő-szakban, ezen az egyetlen napon szakad meg a bánat ideje — a 33. ómernapon, — Lag bo-Aumer napján. Emlé-keztetés ez a nap: Rabbi Akiba nagyszámú tanítványainak seregében kegyetlenül pusztí-toit a halál, ezen a napon azonban egyetlen tanítvány sem halt meg, ezért ez a nap örömet jelent, a tanuló ifju-ság üdvözlve ünnepel ekkor. Kimegy a szabad természetbe és vidáman játszadozik a madárdaltól zengő ligetek ölében, meg a zöld pársit virá-gyán.

Ezer-Iszráelben különös fényel ünneplik ezt a napot. Meronban, a palesztinai Szá-fed melletti helységben, meg-kezd a külsőségek között em-lékeztetés e nap jelentőségéről, mert ez a nap Rabbi Simaun bár Jócháj halálának évfor-dulója is. Ezer meg ezer za-rándok veszi körül e napon a nagy mester sírhelyét, s hatalmas fényel, kápráztató sugárözönnel ünneplik a mes-ter emléknapiját. Ő írta a Fény Könyvét: ezért ott a Szentföldön az imaházakban és sírja körül emlékművek, gyertyalángok és fáklyák ezernyi sora lobog fel.

Márványoszlopok tetején hatalmas nemes kristályme-dencét helyeznek el s azt megtöltik tisztá olíva-olajjal. Az olajba arannyal és ezüst-tel átszőtt selyemszalagokat, bársonykendőket és csipke-fátylakat dobnak s ebből gyujtanak hatalmas emlék-lángot. A lobogó fény körül, améig szikrázásával világos-ságba borítja az éjszakát, imádkoznak és dalolnak a hívők seregei, s elmélyedve olvasgatják a Fény Könyvét, amely a lét csodáit magya-rázza és erősíti a tudást. A fiatalság az évforduló örömei-vel táncol és vidáman ezen az éjszakán, és szíve megtelik a hagyományok szent öröme-i-vel. Így őrzik őregek és fia-talok és áldják a nagy mester emlékeztetését.

... A 33. ómer-nap kitüntetett nap Izraelben, de nem szűn-e-tel azon semmiféle munka.

Mindenkinek folytatnia kell hivatását, teljesítenie kell kö-telességét, mert a legnagyobb öröm a munka örömeiből árad, a legteljesebb vidámság az

elvégzett kötelességteljesítés után csendül ki a lélekből. Munkánk örömeivel, a köte-lességteljesítés vidámságával őrizzük meg mi is Lag bo-Aumer hagyományát...

KATONA JÓZSEF

Brunhilda elindult Ausztrália felé

Írta: Cervai Sándor

Meglepő hír kelt szárnyra az elmúlt héten a nemzet-közi sajtóban. Illetékes hely, hivatalos nyilatkozat adta tudtul a nagyvilágnak, hogy Ausztrália megnyitja kapuit, kitarja karjait, befogadja és magához öleli azt a huszon-ötezer német nőt, aki Ausz-tráliát választja jövőre há-zájának. Igen: választja. Mert a németek abban a kedvező és előnyös helyzet-ben vannak, hogy szabadon választhatnak. Észak- és Dél-Amerika, vagy Ausztrália, melyik részét szemelik ki új otthonuknak.

A nagy Pán meghalt, éne-kelte Reviczky Gyula; a csoda és az istenség kivonult a világból, az ember egyedül maradt. Ezt a gondolatot ki-egészíthetjük azzal, hogy napjainkban ugylátszik meg-szűnt az elikai és erkölcsi ítélőerő azokban a körök-ben, amelyek a világ népei-nek sorsát intézik. Maga az a pusztító tény, hogy a nyug-dijba vonult birkenau-i és buchenwaldi SS-nőket be-fogadják ezek az országok s ugyanakkor dőrtkerítés mögött, fegyveres őrizet alatt tartanak továbbra is kétszáz-ötvenezer zsidót, akiket, töb-bek között ezek az egyen-ruhás és horogkeresztes kar-szalagos furúk kintoztak és gyötörtek, azt bizonyítja, hogy a jó és rossz többé nem értékmérő az emberek megítélésében, hogy a gyű-lölet propagandistáit többre becsülik és nagyobbra tart-ják, mint a prófétai eszmék és a szeretet hirdetőinek a leszármazottait, hogy men-levelet és örök bünbocsána-tot adnak azoknak a nők-nek, akik szavazataikkal diadalra juttatták és hata-lomra emelték Hitlert, hogy megjutalmazzák azokat a hárpiaikat, akiknek kegyet-lekedésben gyönyörűséget

találó ösztönei nem elégül-tek ki az elvi állásfoglalás-sal, hanem cselekvőleg lép-tek fel a nekik kiszolgált-tott zsidó, orosz, francia, szerb és norvég nőkkel és lányokkal szemben.

Vizsgáljuk meg tárgyila-gosan mit jelent az, hogy huszonötezer német nő Ausz-tráliában letelepszik? Ez annyit jelent, hogy ebben az államban, ahol különben is, nőhiány van, huszonöt-ezer német nő fog férjhez-men-ni, huszonötezer német nő, a hitleri eszmék fullaj-tárjai és megszállottai, fog-ják nap mint nap, minden uton-módon és eszközzel ter-jeszteni a zsidóság és a szo-cializmus elleni gyűlöletet, elfoglaltságot és ezzel szem-ben híveket szereznek a faj-gyűlöletnek, a fasizmusnak, a reakciónak.

A múlt század végén a zsidó szociológusok keserűen állapították meg, hogy a zsidóság mindenüvé magával viszi az antiszemitizmust, ahol megtelepszik. Ebben a megállapításban bizonyos szempontból volt némi igaz-ság, de még teljesebb és egyetemesebb igazság az, hogy az antiszemitizmust el-sősorban és mindenek előtt, legintenzívebben és a leg-drasztikusabban ezek az ide-oda vándorolható fasizták, élükön a németek, terjesztik és hintik el azokon a tája-kon, azoknak a népeknek a lelkébe, amelyek a mai na-pig még érintetlenek voltak ettől a méregtől.

Ausztrália első gyarmato-sítói, akik ezen a földrészén európai emberhez méltó kul-túrterületet teremtetek, fegyven-cek voltak, tolvajok, rablók és gyilkosok. De mégis bo-csanatot kérünk ezeknek a fegyvereknek az emléktől, hogy együtt kell őket emli-tenünk azokkal a németek-vel, azokkal a német nők-vel, akik most elindultak Ausztrália felé.

A németeknek van hazá-juk és senki nem kényszeríti őket arra, hogy elhagyják

azt és most mégis megindul egy hatalmas méretű német kivándorlás. Egy német di-aszpóra alakul ki a szemünk láttára, egy nép szökik meg a felelősségrevonás elől, egy nép széled szét az egész világon önként, az a nép, amely állandóan szemé-re merete vetni a zsidóságnak a hontalanságát, amely állandóan lázas révületben a hazaszeretetről szónokolt a világnak, amely érzés azon-ban ugylátszik csak addig tartott és addig lángolt, amíg ennek leple alatt módjuk volt Franciaországtól kezdve Sztalingrádig a népeket gyil-kolni és kirabolni. Nem tit-koljuk, rendkívül megdöb-bentett bennünket ez a hír, hogy addig, amíg az áldozat-ok még reménytelenül néz-nek a jövő elé, mert nem tudják, hol hajlják le né-hány hónap múlva a fejü-ket, addig kintzók és gyil-kosaik előzőken fogadtatás-ban részesülnek, utlevelet és szabad Bevándorlást kapnak mindenfelé. Vagy valóban igaz lenne az, hogy nem a gyilkos, hanem az áldozat a bűnös? Ebben az esetben nem lehet kétség, hogy igenis a gyilkosok a bűnösök és az áldozatok teljesen ártatlanok voltak. Azok az utlevelek, amelyeket a németeknek osztanak ki, erkölcs és igaz-ság szerint, azokat a zsidó-kat illetik meg, akik még ma is a német táborokban siny-lődnek.

ÜBÜLES, pihenés, gyógyulás, diéta a magasiati helyen fekvő

Noémi Penzióban.

Előrendi orth. ellátás Folyóvizes, egészséges szobák. Szanatórium, Cédron-u. 5b. Telefon: 161-812. Ausztrália. Pénz-u. 11.

Amerikába

akar utazni?

Ugy az átadó

üzletének

üzemének

eladását

FELLNER PETER

gyorsan intézi

Szt. István-krt. 30.

(Máx-ternél)

Új telefon: 129-792.

Engländer sütőde

újraépítve, üzemben. Cukrászsütemények jó minő-ségben. Karácsony S.-u. 1. (Teleki-tér sarok.) Telefon: 336-757. Sótél-elhelyezés.

BALLON átlátszó kabát, angol és svájci. Olcsó árak!
VALENTA, V., NÁDOR-UTCA 13. SZ.

Ezerötszázan lehettek...

Irtta: GYÖRGY ENDRE

ETELNEK hívják a „Szabaduló asszonyok” másik főalakját, azt a magyar zsidó nőt, aki éppen most menekült a németek fojtogató vasmarkából és máris utnak indult az életét visszaajándékozó amerikaiakkal, *Staumühldébe*, hogy bebizonyítsa, mennyivel különb ember a Herrenvoik beképzelt és pöffteleg tagjánál, akik őt Állati sorba süllyesztették. A Vöröskereszt kórházba került, amely most kezd benépesedni betegeket. Első lakója ennek az új intézetnek az a barna-hajú francia ifjú, aki egyedül maradt meg ezerötszáz lársa közül. „Veriben akadtunk rájuk egy nagy csűrben. A *Just arul a el*, ami a pajta résein előrelőrt. *Bchajtották őket oda, a szalmát benzinnel megöntözték és meggyújtották.* Csupa sebek volt, husz éven alul.” Más nemzet fiatalága nem számított, csak a Hitlerjugend. Mert ez külön nemes emberfajta volt, amelyet azokban a laborokban tenyésztettek, ahová a német apa- és anyajelölteket összeházták. A fin testéről *lepörkölődött* a hus. Az egész elviselhetetlen kínokat okozott. Etel félelemmel közelített a szenvedőhöz, aki megragadta a karját és el sem engedte mindaddig, amíg csontos ujjai végképp el nem nyúnyedtek és abba nem hagyták az élet utolsó reménységébe való göresös kapaszkodást. Az asszony egyetlen, tízannyolc esztendősi fiát a náciak rabolták el. A francia fiút ugyanelek anyja kezéből ragadták ki a brutális gonosztevők. És most itt a karbolszagu és az égett hus büszétől kesernyés levegőjű kórtérben találkozik egy nagáramaradt anya és egy elhagyott gyermek. Vészség szerint nem tartoznak egymáshoz, de mégis csak asszony, akinek testét-lelkét már átjárta az anyaság magasztos, felemelő és egyben fájdalmas érzete és ifjú, kinek szemében a legnemesebb nyalak, akit minden kis cseperedő leányismerősénél többre becsül, az anyja. Lázálomában fantáziál, a betegség kódépei között bolyong, de ösztöne, felfokozott idegállapota és titkos sugallata Etel felé vezeti. Szinte repesve kap a „rég nem látott” kedves után. „Oh, Maman, ugye mondtam neked akkor, hogy viszontlátalak! Akárhogy is de látlak még!” A magas lúz szárnyán visszarepül a gyermekkorba, lelke és gondolatvilága csapongva száll azokra a valóban mákszemnyi, de neki mégis sokatmondó és fontos eseményekre, amelyek a felnövő gyermekek életét olykor oly vidámmá, olykor meg oly szomorúvá teszik. Őmlik a szó a beleg el nem fáradó aj-

káról. A deportálásbeli szenvedésekről, arról, hogyan hajszolták őket a gyárban a német hadigépezet szolgálatában. Tanjáról, a kis orosz leányról, aki fogolylársa volt ott a zugó masinák között és aki végül is hamarabb távozott az életből, mint ő... „Maman, neincsak a szerelem szép, a barátság is szép...” A WC-be bujtak, hogy hol reménykedve és bizakodva, hol még csüggedten és letörtlen, de mindig *lopva és ti okban* megboldgassák a hadihelyzet híreit. „Isten, mondjuk ezerszer, Isten segits!” „Deffenetesen messzi volt ilyenkor minden” — ömlött Jeanből, a francia fiúból tovább a szó. „Legmezszebb a régi élet volt...”

EZT ÉREZTÜK mi is. Ezt a szörnyű és kegyetlen távolságot a régi énnünkől, a környékelen kézzel kettőszakított korábbi életünkől, amely végkép elsüllyedt új sorsunk hírnájában. Nem azon lázodoztunk, hogy miért éppen hennünkét ért a kegyetlen végzet. Nem. Nem is a „személyes sértés” fájt, hanem az, hogy megszüntünk emberek lenni, szertefoszlott előttünk terv, cél, program, álom, elképzelés, szorgalom, igyekezet, szellemi tökébefektetés, minden, amiért élni és küzdeni akartunk. Keserűen, tehetetlenül, szápnunk szegetlen, a ketreche zárt oroszán hiábavaló dühével és fogcsikorgatásával kérdeztük önmagunktól, hogy miért mindez, milyen cél szolgálatában és miéle magasróptú eszmék megvalósulása érdekében kell porba hanyatlannak, életünket feláldoznunk? A velen fogságra vetettek is a német „főhadiszállás” hazug jelentésének sorai közül és mögöl próbálták a maguk számára biztatást „kiolvasni.” Most már

dárlhatom, hogy akadt olyan derék és éppen ezért egészen kivételes német nő, akinek volt bátorsága az üldözötteket enivalóval, hétéltan főt krumplival (amelyet főmepnapokon még különleges mártásokkal is leöntött), magavarrta meleg kesztyűvel és a felnőtlevetl visszaköszönő zsebkendővel segíteni (Bélos asszony-öszönével azt is észrevelte, hogy e darab gyoles nélkül keservesen küzdökünk és mindebe belelörödve gyűrött kalatunk újat használjuk orrlörüül). Akkor ez halálos bűn volt, amiért golyó, de legálábbis éppugy gyűlöltábor jart, mint nekünk. A „Madame” — csak így neveztük magunk között — még arra is vállalkozott, hogy éjszakánként odaül a rádió mellé és a hermeitukusan elzárt ablakok mögöl „Jehaligatja” nekünk az angol, amerikai és orosz adást, a *valóságos* hadihoelyzetéről. Néha helyfáradtan kelet, mert éjjel két-három óraker még a lehalkított gépbe tapaszottla a tüdőt, hogy mindent jól, pontosan halljon és tüként *felgyezzen* arra a szeletke papirosra, amelyet reggel sebliben és retzkelve adott valamelyik bajtársunk kezébe. Az életével játszott, de tovább üzte ezt a fejvesztő játékot, mert tudta, hogy az a kis „cellli” amit szállás írásával hozzánk esem-pész, számunkra *biztatás, életelő erő, a megmaradás egyetlen gyújtó mörge*, amelynek adagolása és doppinghatása nélkül még többben sorvadnak volna ott el. Az ismertetéshez, csatolta még az aznap „Leipzig”-t, amelynek magyar szövegét összehasonlítottuk az igaz törtérettel. Tüképet ugyancsak istenkísértéssel már előbb beloptott közénk és mi a szűs föltekben bizonyan követeltük a felszabadított akkor már szerencsére közelgő utját. Ezekkel az eszközökkel felsze-

relve egyikünk — legelőbbször én — visszavonult a kis fabódéba, hogy magyarra fordítsa a német szöveget, tanulmányozza a tüképet az elővetkezendők szempontjából, s általában megállapítsa a végeredményeket a nagy egészhez viszonyítva, aminek a könyvege az: Meddig tart még? Mikor fordul össze a hurok a náci-Németország nyakán? Mondhatom, nem volt könnyű szerepe abban a helyzetben, ahol az SS. Árgus szemekkel ügyelle minden mozdulatunkat, a himmagyarázónak, de azoknak sem, akik visszafójtott lélek-zettel, felfokozott izgalommal festék az aznap ikegészilapitól. Végre feltáruh a kis deszhabódé ajtaja és minlőn a leclék tükéletesen beüfűlőttam, az írásokat pedig megsemmisítettem, megjelentem a bajtársak színe előtt. Egyetlen mozdulattal, arcintorral, vagy szemrebbézésel végzetesen elárulhattuk volna magunkat. De nem tettük. Vigyáztunk. Szerajfárta a kis csoportokat és szerszámmal a kezében, a legszorgosabb munka közepette snglam meg napnap után a nagy titkot. Néha nem is mondhattam többet, mint, hogy: „Minden jól megy!” Ennyi és ennyi Ellémterro vannak Leipzigól, vagy Drezdétől, mert nekünk ez a két német város volt most a világ közepe, hisz mindkettőtől alig pár kilométernyire lőkkadoztunk a náci-áram öszseropantó sálya alatt. Mőn arra volt mindenki kíváncsi: Mit hánzóttam ki a híradóskóhból a „mi” Budapestünkről (hiába akarták ezt tőlünk megvonni), és hogy miként ámitja a horogkeresztes hadvezetéség a világot a „Stublweissenburg” (Székesfehérvár) körüli idecs húlám-zás legendájával. A „fukban” ezek a wécébéli titkos rádióhíradások és azoknak kommentálása tartotta az erőt. Hála a Madame-nak, aki a valóban való jóteknonykodásával fogságba jutott férjének akart az éjéket utján kompenzációs alapon kedvezményeket, jó háas-módot biztosítani! Remélem ma már érdem a számépo, ami akkoriban fébenjáró bűn volt. Bőrszáson meg azokért az álmatlan éjszakákért, amiket akaratunkon kívül neki szerezünk.

MINDIG HANGOSABAN beszélt a halódó Jean. — Maman, készits fürdőt! Mosdás le végig. Nézd meg a testemet, felettől le. Tudod, miért akarom ezt?

— Miért fiam?

— Hogy nem hiányzik-e belőle valami? Valahol valamit levettek belőle, az biztos. Le-lóptak belőle a németek. Maman, nézd végig a testemet!

— Jól van fiam, neked se! Most a fia ilagye, felékelve, mindjebban forrószó hán-

Női-, férfi szöveg és szövegkötetek

nagy választékban

Keményi, Kővári, László és Gáher cégnél

Budapest, IV., Deák Ferenc-utca 13. Telefon: 184-579.

PARÓKÁK,

PÓTRÉSZEK

békebeli minőségben és kivitelben

ALTSCHÜLER E.

HAJLÓUTMÉRÉSEN

BUDAPEST, VII., OSÁNYI-UTCA 12

gon megrendítő élményét vetíti vélt édesanyja elé:

— Mert tudod, Erdők mellett mentünk el, sőtében. Náluk gépfegyver volt és akkor azt mondják: Mindenki be az erdőbe! Sorakozni! Behajoltak minket a fák közé, szorosan egy csomóba. — Ne moccogjatok! — kiáltották, élénk állították a gépfegyverek sorba és mi állunk, mindenki összevissza feszült értelműen, petít Pierre folyton a lábát rázta, mindíg csak a jobb lábát. Nemcsak én mondtam, hogy: Maman, Maman, de rettentő sokan és ők a gépfegyverek előtt jóidőre csak elnevettek magukat és azt mondják: — Na, ruhába népszó sorakozz előre! — Mondom, akkor nem dörögött el egyetlen gépfegyver sem, de mond, Maman, mégis, nem marad ott az egyik karom? Vagy lábam, ami most majd nagyon hiányozni fog nekem...

Azt hiszem, mindent a *krisztis* mondta. Egy lázas beteg fantáziája. Nem. Ugyanúgy tört rájuk is minden rémségével a kisvárosi éjszaka Waldheim sűrű erdejében.

Az összeöregedett francia ifjú hirtelen felült az ágyban és az ajtó irányába mutatott:

— Hallod — kiáltotta, — hogy ropog? És látod, hogy égy és érd a szagot? A Pierre szagát, Maman, a Pierre szagát és a Marcéllét és a Leonét, a szagukat, érded Maman, meg az én szagomat... Maman...

Kökögési roham fogta el, fekete vándorok-csomók zuhanak ki a száján, felső teste váratlanul előrezuhan és úgy is maradt...

HALÁTT Jean Állendült a másvilágra, közvetlen a szomszédságában halálos tragédia játszódott le. Egy német katoná, akinek szemét operálták meg, öngyenge letépte a pályát, vakon elindult a közeli ügy felé és megfojtotta az abban alátlan fekvő másik német fiút... „Olyan hang hallatszott, mint amikor valaki csigára lép. A takaró megmozdult a szőke németen, aki összehúzódott, megrángott, kinyúlt...”

A vak német a halálos csapást annak az amerikai orvosnak szánta, a ki „kiszúrta” a szemét.

A Zsidó Világ-kongresszus európai szekciójának prágai konferenciája

A Zsidó Világkongresszus, a Jewish World Congress európai szekciójának vezetői április 23. től 30-ig konferenciára gyűltek össze Prágában. A konferencián a magyarországi szekciót annak elnöke, dr. Geyer Albert, a Pesti Izr. Hitközség elnöke helyettese, ügyvezetője dr. Ungár Béla képviselték. A konferencia lefolyásának ismertetését egyik legközelebbi számainkban közöljük.

Antiszemitizmus a magyar irodalomban

Ezzel a címmel és egyáltalában nem szokványos témával jelentkezett előadóként a Szocialista-Cionisták Pártja előadássorozatán egyik legkiválóbb fiatal intellektusunk, dr. Szabolcsi Miklós, tanár és író (néhai Szabolcsi Lajos fia), de mindenekfelett napjaink társadalmának élesszerű megfigyelője. Nem szokványos a téma, mert zsidó oldalon általában nem foglalkoznak vele. Igen sokan elintézik azzal az egyszerű frázissal, hogy a magyar irodalom legnagyobb kiválóságai nem voltak és nem is lehetnek antiszemiták. Szabolcsi Miklós nagyon helyesen, mindekelőt arra mutatott rá, milyen nehéz antiszemitizmusról és irodalomról, illetőleg e két bonyolult és nehezen értelmezhető fogalom kapcsolatairól még csak beszélni is. Hiszen ma abban a korban élünk, amikor minden fogalom értelme és tartalma megváltozik s nem egy elmélet felújításának és semmivéztetésének voltunk mi magunk, zsidók, nem csak tanul, de szenvedő alanyai is. Nem sokkal a német megszállás előtt a zsidó pedagógiának egyik ma is élő kiválósága pl. tudományos és alapos módszerekkel mutatta ki, hogy a magyar irodalomban nincs antiszemita író és később megjelent *Kolozsvári Borcsa* Mihály-nak hírhedt könyve, amely ugyancsak tudományos és alapos módszerekkel bizonyítja, hogy a magyar irodalomban minden író antiszemita.

Szabolcsi tehát megpróbálja a problémát más oldalról megközelíteni. Ha elfogadjuk, — mondja, — hogy író az, akinek feladata a társadalmi valóság megfigyelése és elhárító, éles ábrázolása, akkor nyilvánvaló, hogy a zsidókérdésnek, mint problémának, léteznie kell az irodalomban és így a magyar irodalomban is, attól a perctől fogva, amikor a magyarországi zsidóság olyan széles felületen érintkezett a magyarsággal, hogy problémává vált. Nem vitás, hogy mielőtt ez bekövetkezett volna, azért akadtak írók, akik foglalkoztak a zsidókkal, mint témával. Azonban ez a kép, amit a zsidókról mutatnak, egysíku. A középkor barokk, büneiől megváltatlan zsidóság képe ugyanúgy papirszízi és a realitástól távolálló

skéma, mint a racionalizmus kultúráltalan zsidója, vagy a romantika exotikus zsidó típusai.

A zsidóságnak a magyarsággal való nagyjából egyenértékűsége a múlt század negyvenes éveiben csapódik le először az irodalomban. Az 1840-es évek nemzedékének egy része (*Nagy Ignác, Kuthy, Bernáth*) még idegen nőtől után gyűlölettel elvakuva, de mérföldes messzeségből szemléli a zsidót. A század második felében, részben a forradalom és szabadságharc bukása miatt, a romantikusok mellett már feltűnnek a realisták (*Tolnai, Petőfi*) és ezek már a valóságos problémákat látják meg és tárják fel. Ennek fogva antiszemitizmusuk élő, eleven, nem idegen minták másolása s így hatásuk is döntőbb, feszítőbb.

A századforduló írói mindezeket a sorskérdéseket még élesebben látják és még élesebben hangsúlyozzák ki. Ezek között az írók között már zsidók is vannak. Valamennyien, ha különböző formákban, néha szelíd, vagy kevésbé szelíd ironiával, esetleg gúnyal, de megpróbálják ábrázolni a feltörekvő pénzarisztokrácia, a sznob nagypolgárság, a dzsentri-szerű vidéki zsidóság és a zsidó kispolgári tömegeknek környezetükhöz és a magyarsághoz való viszonyát (*Ambrus, Bródy, Molnár, Szép Ernő* s talán leglátványosabban *Móricz*). Minthogy ez a viszony nem fejlődött egészen, most mindegy, hogy minő okból, ennélfogva ezek az írók, akarnak-e, tudatosan vagy tudat alatt, még a zsidók is, antiszemita tendenciákat mutatnak. Azok az írók, akik csak azért mutatnak antiszemita tendenciákat, mert a reális ábrázolásuk következménye, a harmincas évek derekán s még később, midőn kiderül, hogy az antiszemitizmus effektív hozzájárul a zsidóság kiszorításához, sőt, megsemmisítéséhez, inkább elhallgatnak egészen.

Ez vonatkozik a huszas évek íróira is. A huszas évek eleje ugyanis az antiszemitizmus irodalmából ismét kiszorítja a reális ábrázolásra való törekvést. Ekkor lángol fel Szabó Dezső vulkányszerű zsidógyűlölete az „Elsodort falu”-ban, okkor settenkedik fölgyes író-

niával a „gumitalpas antiszemitizmus” (*Tormay Cecília, Székli Gyula, Herczeg Ferenc*). Azért a reális társadalmi képzőművelésre való törekvések s erőfeszítések nem maradtak abba. *Dabits*-ot vehetjük ide s zsidó részről *Zsolt Bélát, Hatvani, Komor Andrást, Hiába* a reális társadalmi ábrázolás szempontjából, az események, indulatok és ösztönök összecsapnak fejük fölött s egészen más eredménnyel jártak, mint amíg az ő gondoltak.

Igy jutunk el a harmincas és negyvenes évek magyar íróihoz, amely után egészen éles kettősséget mutat az irodalmi táborban. Egyesek éles, döntő és érzelmeileg színezett zsidógyűlöletbe csapnak (*Erdélyi, Sinka, Sértő*), a többiek viszont, miként már említettük, az akkori politikai helyzetben nem tartják ildomosnak, emberhez és íróhoz méltónak a probléma felvetését. Az u. n. népi írók egy része azonban, akiknek szerepe a harmincas évek politikai történelmében is egészen döntő, még akkor is megpróbálja hidegebb és ridegebb eszközökkel megközelíteni a tényleges valóságot (*Véres Péter, Németh László*).

Végül a felszabadulás utáni magyar irodalomról számolt be Szabolcsi Miklós, megállapítván és leszögezve, hogy ez az irodalom a realizmus igényével indul. Kétségtelen, hogy a magyar társadalom realista ábrázolásának magában kell foglalnia a zsidóság helyzetének egészen új típusú bemutatását. Rettenősen nehéz feladat ez és így nem szabad csodálkoznunk, hogy ebből eddig még nem sokat láttunk. De miként *Kolozsvári Grandpierre* Emil megpróbálta a katonatisztet a maga valóságában bemutatni, egyes jelek arra mutatnak (*Illés Béla* gyermekkori emlékeiről, *Örkény István* hadifogsági élményei), hogy a zsidóság ábrázolása is meg fog írni. Mindenestre jellemző, hogy a népi írók egy része mintha furcsán, kétértelmű mosollyal kerülne a problémák tárgyalását. (*Helyes: Hunok Párisban*.)

Nem kétséges, hogy a magyar irodalom antiszemitizmusának gyökerei nem esztétikusok s megváltozásuk, átalakulásuk csupán az egész magyar társadalom s benne a zsidóság átalakulásától s megváltozásától várható.

DÉNES BÉLA

A Pesti Izr. Hitközség Szabadegyetemének előadása

Május 8-án, délután 7 óra-
kor (VII., Sip-u. 12. II. 33.) dr.
Geyer Albert: A cionista gondolat uttörője.

Május 15-én, dr. Gallai Tibor: Einstein.

Művészi siremlékek

EICHBAUM MÓR ÉS FIA,
V., Rudolf-tér 3. (Margit hídánál)

Figyelem! A BUKARESTI JIDISCH SZINHÁZ

május hó 7-én este 8-kor kezd meg a néhány napra szóló vendégjátékát a Zenekadémia kamaratermében

Előadásra kerül: **BAR-MICVO**

Operett 3 felvonásban. Főszerepben Tíra Podolskaja. Jegyek: a Zenekadémia pénztárában naponta d. e. 11-től 1-ig és d. u. 4-től, valamint Sígán-nál; Nagyutadi Szabó-u. 37.

MUNKACSI ERNŐ:

AKTUÁLIS KÉRDÉSEK

A magyar zsidóság új szervezete

Ebben a cimbén bizonyos ellentmondás van. A magyar zsidóságnak nincs egységes szervezete, hanem külön-külön alkalmi alkalmi, az ortodox és külön a kongresszusi és statusquo-ante hitközségek. Az utóbbiakat egységes jelzővel, külföldi mintára „liberálisoknak”, vagy úgynevezett „haladó irányzatúknak” lehet nevezni.

A magyar zsidóság asszimilációja olyan belterjes volt, hogy még saját szervezetében is utánozta a gazdának alkotmányát. Az a zsidóság, amely nagy részben a nemesi feudális és az uralkodó osztályok elnyomása alatt nyögött, saját szervezetében is mozdulatlan, röghöz tapadt maradt. Amikor a Nyugat haladottnabb államokban már régen szociális miniszterek voltak, Magyarországon 1919-ig munkáspárti képviselő nem jutott be a törvényhozás házába. Ugyanez az elzárkózottság jellemezte az magyar zsidóság saját szervezetét is. Noha az 1868. évi úgynevezett kongresszusi szabályzat már három évvel később — az ortodoxok különválása folytán — gyakorlatilag papírmalasztá vált, mégis évtizedeken keresztül nem is próbálták a helyzetet segíteni. A haladó zsidóság vezetői az egységesítés egyoldalú „szerepjáték” ragaszkodtak és az „*am Cesar, am nihil*” elve alapján nem akartak módosítani azon a szabályzaton, amely már akkor is javításra és reformokra szorult.

Még most is az 1868. évi jogszabályoknak kellene érvényesülniük, ismétlem csak „*de jure*”, mert ennek az alkotmánynak legfőbb paragrafusát az élet vihára elsodorlta. Már pedig elcsodort jogszabályokkal nem lehet építeni, holott minden alkotásnak és minden közösségi munkának alapja a megfelelő szervezet. 1929-ben indult meg a megújulás munkája, amely sok kompromisszum után az 1935. évi Országos Gyűlésen elfogadott kiegészítő szabályzat megalkotásához vezetett. De már akkor a levegő telve volt hitleri eszmékkel és az 1935. évi alkotmány, amely több és tartalmasabb jogot adott volna a zsidóságnak, sohasem került be a törvénytárba.

A magyar zsidóság szervezetében legfontosabb tényező a központi országos vezetőség. Az elmúlt korszakban ilyen országos vezetőség volt, meg nem is volt. 1919 után a községkerületi elnökök ülésében nyolcan foglaltak helyet, egy fővárosi és az összes többi vidéki. Ugyanakkor az ide jár-

tozó hívek száma kb 310.000 főt tett ki, amelyből közel 200.000 fővárosi volt. Ez az aránytalanság a központi vezetőség nagy erőtlenségét eredményezte, mert a Budapestre egy évben egyszer-kétszer felutazó vidéki elnökök nem ismerték belterjesen az ügyeket és minden jóakarattal sem tehettek egyebet, mint a fővárosi szóra fejüket bólintották. Ezen kívül a pesti hitközség is külön testületet alkotott az államban és támaszkodva 60%-ot meghaladó arányszámára, gyakran élt a vétő jogával, amely tény a községkerületi elnökök testületét sokszor kénytelen színtelen tette fel.

Az 1944. év eseményei végleg elsodorlák ezt a szervezetet. Amikor az ország felszabadult, a haladó zsidóságnak nem volt semilyen alkotmányos rendje. A községkerületi elnökökből összesen ketten maradtak életben, azok közül egyiknek országos irodai elnöki megbízatása lejárt. A dolognak ebben a zűrzavaros állapotában a pesti hitközség indította meg a kezdeményezést munkáját, amikor javaslatára a kormány 1945 júniusában kibocsátotta a VK. M. 2727/1945. sz. rendeletét és az elárvult Országos Iroda vezetését, meg a községkerületi elnökök testületének hatáskörét egy öttagú intézőbizottságra bízta. Az öt tagú intézőbizottság tagjai között volt az országos három legnagyobb hitközségnek és a cionista szervezetnek elnöke.

Természetesen ez a megoldás csak átmeneti maradhatott, annál is inkább, mert az *autonómia ideiglenes formái felfüggesztését jelentette*. Amely méltékben jellemezte a viszonyok, kiépült az országos szervezet is. Az intézőbizottság ülésén megjelentek a rabbik képviselői és a deportálásokból visszajött zsidókból újjáteremtett vidéki hitközségek, illetve községkerületek képviselői.

Állandóbb jellegű és alkotmányosan előkészített szervezet megalkotására még most sem kerülhetett a sor, hiszen egyelőre a zsidó közösségi élet szellemi és anyagi újjáteremtésének munkáján kellett és még kell fáradozni. Az ideiglenes intézőbizottság kerete azonban máris szűknek bizonyult és ezért a f. évi február 11-én tartott országos értekezlet határozatából kifolyólag a hivatalos lap április 19-iki számában megjelent a vallás és közoktatásiügyi miniszter 62.000/1947. sz. rendelete, amely lényegében egy szakaszról áll és a következőket tartalmazza:

„(1) Mindaddig, amíg a kongresszusi szervezettől izraelita vallásfelekezeti központi felekezeti szervei az újonnan megalkotandó szervezett szabályzatnak megfelelően meg nem alakulnak, a 2727/1945. V. K. M. sz. rendelettel (Magyar Közlöny 52. szám) létesített intézőbizottságot a (2) bekezdés rendelkezési szerint kell átszervezni. — (2) Az Intézőbizottság tagjai: a) a községkerületek elnökei, mindaddig, amíg a VI. községkerület meg nem alakul, annak elnöke helyett a pesti izr. hitközség elnöke; b) a debreceni statusquo-ante izr. hitközség elnöke; c) a budapesti izr. hitközség elnöke; d) az egyik budapestkörnyéki izraelita hitközség elnöke; e) két Budapest székesfővárosi és két vidéki kongresszusi szervezettől vagy statusquo-ante izraelita hitközség rabbi; f) a Budapest székesfőváros területén működő izraelita hitközségek tagjai sorából választott kilenc személy.”

Az ideiglenes intézőbizottságot felváltotta tehát egy újabb, most már nem „ideiglenesnek nevezett” intézőbizottság, amelynek összetétele igen érdekes. Követi az 1935. évi alkotmány mintáját és sok mindent rejt magában. Többek között kifejezi a következőket:

1. a főváros és a vidék paritásos képviselét;
2. a statusquo-ante szervezet kifejezett tiltóirása nélkül de facto és de jure a statusquo-ante szervezetnek a kongresszusi központi szervezetbe való bekapcsolódását;
3. a rabbiság intézményes képviselét a felekezeti szervezet legfőbb fórumán. Ez a magyar zsidóság legjobbjainak év-tizedes kiadványa volt.

Természetesen az új intézőbizottság is végeredményben csak átmeneti. A haladó magyar zsidóság eredményes munkájának megteremtése végett rövidesen sor fog kerülni végleges alkotmány megalkotására. Vigyük tudomásul, hogy ezt nemcsak nekünk kell akarni, hanem azok is kívánják, akik ugyan rajtuk kívül állnak, de felekezeti ügyeivel foglalkoznak.

A kultuszminiszter legutóbbi rendeletének kísérő levelében ezt kifejezetten meg is mondta a következő szavakkal: „Közlöm továbbá, hogy a 2727/1945. VKM. számú rendeletnek érvényben maradt 2. §-a az Intéző-bizottság feladatkörébe utalja az Országos Iroda elnökének és a községkerületi elnökök ülésének hatáskörébe tartozó ügyeken kívül az Országos Iroda átszervezését és az országos gyűlés összehívásának előkészítését is. Tekintettel arra, hogy az 1868. évi alkotott kongresszusi szabályzatok és a határozatok az azóta eltelt közel nyolcvan év alatt, de különösen a legutóbbi világháborúval és az azt megelőző eseményekkel kapcsolatos súlyos károkat szenvedtek és változások következtek, tévesen csatlakoztak a kongresszusi szervezettől az. A változások új felekezeti alkotmányának előtti megalkotására feltétlenül szükség van. Ennek érdekében az országos gyűlés mielőbb összehívandó volna. Ezzel kapcsolatban átszervezési kérem a 62.000/1947. VKM. számú rendelet alapján megalkotott Intézőbizottságot, hogy a 2727/1945. VKM. számú rendelet 2. §-ában megállapított hatáskörében elsőrendű kötelességének és fő feladatának tartsa az országos gyűlés összehívására vonatkozó szabályzat megalkotását.”

Lapunk legközelebbi számaiban ismertetni fogom azokat az eleveket és törekvéseket, amelyeket az új alkotmánynak meg kell valósítania.

Hozza be férfiruháját!

szövetét, fehérneműjét, szőnyegét, fizetési részre megveszem. Hívásra jövek. Népszínház-utca 14. Telefon: százharminchétszázhuszonöt.

Egy dolgozó magánnyelvi órák

házi pártból egy 1. és 2. órát adnak. Szombat 19. IV. 50.

KIÉRTÉKELÉSEK egy-egy órára, 1. és 2. órát adnak. Lakást és német nyelvet is. Nyelvtan órákban. Részlet 20. II. 1.

SIRKÓ PFEIFER és HEGZKI
Somogyi Béla-út 3/c.

SZINES BUTOR Fizetési kedvezmény
dr. Schleifer, Nagymező-u. 53

CIÁNOZ MEZEI VACUUM Vil., Akácfa-
utca 62. Tel. 221-895
Takari, Radiroz

Gummiharisnya Vadász Miklóstól
V., Bajcsy Zsilinszky-ut 21

Perzsaszőnyegek

OLCSÓ UNGÁR KIRÁLY-ÚJ 11 és ARUSZTÁSA KIRÁLY-ÚJ 24

TALESZ, TIFLIN

mezuzo, círesz, magle és héber könyvek VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS
Jahrzeit-lébla készítését vállalom.
UNGAR MOR. Király-utca 17.,
kapu alatt vagy 1. emelet 4.

Papir-, írószerszámok

üzleti könyvek, kartotékok és forintmértékhez nyomtatványok

Weinberger és Fejérvényi
VI., Deák-tér 6. (Árkor-palota)
Tel.: 426-613

A pontos, megbízható

„DAVAL” BOY-vállalat

minden elintézés — (Éjeli-nappali)
Óráként 4 Ft

Király-utca 21. Telefon: 226-893

DETELŐTÖLÖK, önhajtású kecskék eladása, köcsörzése. Gyermekköcsk. Siesta, Damjanich-ú. 49. T.: 428-202.

Adler sírkő Somogyi

az udvarban
Híres márványlapok vésetei is
vállalom. SZOMBATON ZÁRVA.

Órák, ékszerek

legolcsóbban

Klein Lászlónál
Dob-utca 19

GYERMEKÁGY, BICIKLI-KOLLER, GÖSSZECSEKÁGY
Nagyatádi Szabó-utca 50
Király-utca sarok.

Hajfestés, hajápolás, tartóshullám

HAJMUNKÁK — PEDIKOR
Renczésné, Cséngery-utca 84.

Héber könyvek, Talesz, Tiflin

Jahrzeit-lébla készítését vállalom. MEISELS KÖNYVRE-
RESKEDŐ, VII., Dob-utca 13.
VÉTEL, ELADÁS, JAVÍTÁS.

Jó és olcsó falüggöny-

tartó, sín és görgővel. Folyó-
méter: 27 Ft. Képekretok nagy
választékban. Telefon: 224-288.
Bethlen Császár-utca 7.

Butorozott utcai szoba

kiadó. Sziv-ú. 28. III. 30.

Zsidó világhíradó

címmel tartott előadást Sós
Endre, a Mazot női szakosztá-
lyának kulturálfőnökén.

Sós Endre rámutatott arra, hogy a Szovjetunió és Románia után Magyarországon él a legtöbb zsidó. Ami pedig Budapesten illeti: Budapest az a város, ahol ma Európában a legnagyobb lélekszámú zsidóság található. Az a „csoda”, hogy a fasizmus pokoli uralmát aranylag olyan sok zsidó „vésszelte át”, erkölcsi kötelességünkkel teszi, hogy a maradék-zsidóságot sirató gyűlésekből, jövő felé tekintő zsidók közösségévé alakítsuk át. A világ zsidóságának is az az érdeke, hogy itt újból eleven, magasívóju élet fejlődjen. Ma a külföldi zsidóság segítségével alapozhatjuk meg a holnapot, de holnapra olyan állapotban kell lennünk, hogy — ha kell — mi sielhetünk a világ bármely részén levő üldözött zsidóság segítségére. Mi már tudjuk, hogy a világnak olyan pontjai, ahol a megsemmisítéstől rettegő monopolkapitalizmus még az antiszemitizmus maszkjával próbálhatja saját érdekeit ellen mozgóítani a tömegeket.

A polgári világrend — fejtette ki Sós Endre — nem vehet véget az antiszemitizmusnak. Marx már régen megvilágította, hogy a zsidóság csak a feudalizmus és kapitalizmus megszűnésével menekül majd meg az üldözöttségtől. Bizonyos, hogy az osztály nélküli társadalomban, amelyért a szocializmus harcol, teljesen eltűnik az antiszemitizmus mai formája. A zsidóknak tehát az az érdekük, hogy teljes erejükkel elősegítsék a demokrácia és a szociális világ megvalósulását, amelyben zavartalanul élhetnek — lényük feladása nélkül emberi életüket.

Sós Endre végül végigvezette a hallgatóságot az utolsó száz év világtörténelmén, rámutatva arra, hogy nélkülük került szóba a zsidókérdés a különböző nemzetközi konferenciákon és békeértekezleteken.

Textilesek!

Speciális díttájkészítés

diszidálni és henger

állandóan raktáron, legolcsóbb árban kapható. Friedmann Kálmán papírkészem, Budapest, VII., Dob-ú. 22. sz. udvarban.

Butorgyár keres

agilis, könyvelni tudó

tisztviselőt.

Ajánlatokat „Ujpest” jellegre a kiadóba.

Megnyílt

újabb a Budakeszi ió-
hármavá Paksi konyha, elsőrendű, kitűnő orr. kóser házi készítésű szalid árakban. Szombatra előjegyzés. Budakeszi, Virág-völgy-ú. 2.

Dr. Görög Frigyes

előadása

az amerikai zsidóságról

Kedden este a Fürst Sándor-
utcai kulturázházban, a Magyar
Cionista Szövetség rendezése-
ben, többszázfős közönség je-
lenlétében tartotta meg előadá-
sát dr. Görög Frigyes, a Joint
előnöke, „Zsidó szemmel Ameri-
kában” címmel. Nem száraz
beszámoló volt ez, hanem érde-
kes élményeknek a megelőve-
nitése. Balladaián rövid, tömör
és színes képekben mutatta be
az amerikai zsidóságnak nagy
férfit (Stephen Wise, apja,
sib). Előadásában az esemé-
nyek szinte hajszolták egymást,
s a hallgató úgy érezte, hogy
ez az előadás olyan hatással
van rá, mintha egy aktuális
film nézett volna végig, amely-
ben a rendező minden méterre
érdekfeszítő képet rajzol.

Dr. Görög Frigyes kiemelte
azt, hogy az amerikai zsidóság
döntő többségét a bevándorolt
lengyel zsidóság alkotja, ez a
régleg próciionista, minden zsidó
ügyet anyagilag és erkölcsileg
támogat, a magyar zsidóság
talpraállításától kezdve Erec
Jisráél felépítéséig. Dr. Görög
Frigyes előadása után magas-
szívonu vita indult meg,
melynek résztvevői dr. Berg
József kispesti főrabbi, Szek-
szes László, a Jewish Agency
magyarországi gazdasági meg-
bizottja és Groszmann Sándor
voltak.

Antifasiszta Ünnepek

A fasiszta rémuralom meg-
semmisítésének második évfor-
dulója alkalmával, május 10-én
és 11-én „Antifasiszta Ünne-
pek”-et rendez Budapesten a
Munkaszolgálatosok Országos
Antifasiszta Szövetsége. Május
10-én, szombaton este 7 óra-
kor díszelőadás a Nemzeti Szin-
házban. Színe kerül: Shakes-
peare „Vízkereszt” című szin-
műve Radnóti Miklós mártí-
rhalált halt körö-bajlász fordí-
tásában. Az ünnepi prólógust
Horváth Ferenc, a Nemzeti
Színház tagja mondja. Május
11-én, vasárnap d. e. 10 órakor
zászlóbontó nagygyűlés a Vá-
rosi Színházban. A fasiszmus
elleni küzdelemről, a fasiszmus
gyásos örökségének felszámolá-
sáról, a fasiszmus üldözöttjei-
nek, a hadigondozottaknak,
hadifoglyoknak gazdasági, poli-
tikai és kulturális problémáiról
beszél: dr. Beér János, dr. Be-
nedek László, dr. Dániel Miklós,
Pór Dezső, Simor Dezső,
Schächter Imre és F. Tamás
Terézia. A gyűlésen a demo-
kratikus pártok képviselői is
felszólalnak. A nagygyűlés után
a vidéki küldötteket a Szövet-
ség ismerkedési ebédén látja
vendégül. Vasárnap d. u. 1/24
órákor a Szövetség küldött-
gyűlésén a vidék minden részé-
ből ideérkező kiküldöttek rész-
vételével fogják a szervezési
és ügyrendi kérdéseket megbe-
szélni.

NAGYON KÉREM, aki tud
Rámról

Avram Gregerről

szül. Debrecenben, 24 éves, ki
valószínűleg Ciprusban van, ér-
tesítse aggodó szüleit Andre
Greger, Paris, XI. C. 3. Rue
Charles Deloscluze.

Két dolgozó nő (testvér) keres lak-
börözárát, szépen burgozott szo-
bát. „Uri” jellegre a kiadóba.

Középkori jobb nő

a háztartás
minden ágában járatos, bejáró-ház-
vezetőnek idősbb házaspárban
vagy könnyű beteges ápolónak
ajánlkozak. „Perlekt” becsilteles
jellegre a kiadóba.

KIADÓ egy csinos udvari
szoba-fürdőszoba használatul,
csendes uri helyen, egy ur ró-
szére. Ferenc-körut 41. I. 3.

SMILOVITS RENÉE főző,
melltartós kombiné és fűző-
ruhákészítő ezuton értesít ve-
vőit, hogy megérkezett kül-
földről új modellekkel és újra
vállal a szokott olcsó árakon,
Középkor-ú. 28.

Mindenes

szobalányt

keresek, Szekeres, Rákóczi-ut
hatvanhárom, 3-4 kg.

SZABADSÁGHEGYEN lévő
középkori intézmény által fenn-
tartott

gyermekotthon részére

keresünk szakácsnőt, kóser
háztartás vezetőfényt, azonnali
beépítésre. Jelenkezni lehet
minden hétköznap 9-3 óra kö-
zött a Zsidó Világkongresszus
irodájában, V. Wekerle Sán-
dor-ú. 7. II. em.

Száraz tűzifa

POLITZER FATELEP

Filatorigát.

Tel.: 16-26-29.

Kivándorlók!

Használt és új

hajókofferok és bőröndök

nagy választékban

Weil Népszínház-
utca 26

KÖZÉPKORI jobb nő, musz. az-
vegye, kitűnően főz, egyedülálló
főző háztartásnak vezetőit vál-
lalná. „Perlekt” jellegre a kiadóba.

Hirek Palesztináról

A rendkívüli UNO ülés előkészítő bizottságának tárgyalási anyaga

A rendkívüli UNO ülés első szakasza lezárult és így módunkban áll összesítő beszámolókat adni az első hét tárgyalási anyagáról. Az Egyesült Nemzetek Szervezetének április 26-ra összehívott rendkívüli ülése a megalkedés adminisztratív kérdéseinek tisztázásával kezdte meg tanácskozásait. Mindenekelőtt megválasztották a rendkívüli ülésszak elnökét és alelnökét. Ezután került sor előkészítő bizottság kiküldetésére, amelynek feladata a teljes ülés tárgysorozati megállapítása volt. Az UNO ülésnek majdnem egész első hetét tulajdonképpen csak az előkészítő bizottság tárgysorozati megállapító vitája töltötte ki. Amint arra már múlt heti hírnagyarázatunkban rámutattunk, az UNO-nak már a tárgyalások kezdetén alapvető nehézségekkel kellett megküzdenie. A nehézségek már a tárgysorozat elfogadásánál jelentkeztek. Az UNO-hoz három napirendi indítvány futott be. 1. Az angol kérés: ténymegállapító bizottság kiküldése az UNO teljes ülésének megbízása alapján; a bizottság hozzon megállapítást a javaslatokat Palesztinára vonatkozóan az UNO szeptemberi rendes közgyűlése elé. 2. Az arab kérés: a jelenlegi ülés szünetesse meg az angol mandátumot és jelentse ki Palesztinát önálló államnak. 3. A Jewish Agency kérése: adjon az UNO módot arra, hogy a Jewish Agency, mint a zsidó nép képviselője Palesztinát illetően részt vehessen az UNO átmeneti időszakos vagy végleges jellegű döntéseinek meghozatalában. Az előkészítő bizottság az angol javaslatot elfogadta és a teljes ülés napirendjére tűzte. Az arab kérés tárgyalásánál nagy és napokig tartó vita alakult ki. Az arab államok jelenlévő képviselői egymásután felszóla-

lak és követelték, hogy kérésüket tűzze az előkészítő bizottság a teljes ülés napirendjére. Az arab államokat végül is leszavazták, mert kérésük — amennyiben azt elfogadták volna — ellenétében állott volna a már az első helyen tárgysorozati pontként elfogadott angol javaslat. Ugyanis, ha ez az ülés már végleges megállapítást hozna Palesztina ügyében, teljesen értelmetlen lenne ténymegállapító bizottság kiküldése. A Jewish Agency kérése ugyancsak élénk vitára adott okot. Asaf Ali India képviselője energikus felszólalásában követelte a zsidók meghívását az UNO ülésére: „Két nap óta játszunk itt „Hamlet”-et a dán királyfi nélkül. Hol vannak éppen azok a népek, akiknek jogairól itt tárgyalunk? Hol van, nek a zsidó nép képviselői, akik olyan nagyon is érdekelték ebben a kérdésben?” Hosszabb vita után az előkészítő bizottság helyt adott a Jewish Agency kérésének, azzal a módosítással, hogy nem a teljes ülés, hanem csak a politikai és biztonságos tanács fogja meghatározni a Jewish Agency képviselőit. Az első hét eredménye tehát csupán a teljes ülés tárgysorozatának a megállapítása. A teljes ülés csupán tárgymegállapító bizottság kiküldésével fog foglalkozni, a bizottság tagjainak megállapításával és feladatának pontos körühatárolásával. A rendkívüli ülésszak elnöke azonban bejelentette, hogy a teljes ülés napirendjének korlátozottsága ellenére is minden szónok élhet a szabad szólás jogával és a bizottság kiküldésével kapcsolatban elmondhatja véleményét a Palesztina-probléma érdemleges megoldását illetően is. Ugyanezt megtehetik a zsidó nép képviselői az albizottságok előtt.

A Szovjetunió és az USA álláspontja

Még mielőtt a nagy szeptemberi döntésre sor kerülne, érdekes és érdemes megfigyelni a nagyhatalmak képviselőinek magatartását ezen az előcsatározásnak minősíthető rendkívüli ülésen, illetőleg már az előkészítő bizottság tárgyalásain. Anglia egyelőre megelőgszik a probléma UNO elé utalásával, anélkül, hogy saját javaslatát is bemutatná. Teszi ezt pedig azért, mert valószínűleg tartja, hogy a vele szemben álló erők amúgyis elbuknának a javaslatait, vagy azok elfogadásáért olyan hatalmas árat kérnének más területen, amelyet Anglia bizony nem adhat meg. Ezért Öfeisége kormányának képviselője szeptemberig nem hajlandó feladni a kártyáit.

Egyébként is szívesen halogatja a döntést — ebből a szempontból immár tradicionálisnak mondható politikájának megfelelően. Az USA kényes helyzetben van. Truman és általában a kormány állandóan proconista nyilatkozatokat tesz az elmúlt két év folyamán. Roosevelttel szembe erősen él még a közvéleményben. A sajtó támogatja — többségében — a mérsékelt zsidó kívánságokat. Ugyanakkor azonban az USA olajforrás-tulajdonos lett a Közel-Keleten és mint ilyen számos bizonyított ügylet kötésére kényszerült arab államokkal és arab királyokkal.

E bizonytalan köztársaság mutakozott Austin szenátor USA delegátus szavazásaiban. Austin

azok között volt, akik leszavazták az arab indítványt önálló palesztinai állam azonnali deklarálására vonatkozóan és így részben támogatta az angol Közel-Keleti érdekeket, valamint megakadályozta a zsidóságra veszélyes, a csak az araboknak kedvező megoldás elvi megvitatását is viszont a Jewish Agency meghívásával szemben foglalt állást és csak azt volt hajlandó elfogadni, hogy az albizottságban hallgassák meg a zsidó képviselőket. Ezzel a szavazásával az araboknak kívánt kedvezni, akik öt arab állam képviselőiben jelen lehetnek az összes tárgyalásokon és mindenütt hallathatják hangjukat. Nagy várakozás előzte meg a Szovjet állásfoglalását, mert ez volt az első alkalom, hogy Szovjetunió képviselőjének szavazatával módja volt beleavatkozni az eddig csak angolszász területnek hitt Közel-Kelet ügyébe. Nemzetközi figyelem fordult a szovjet álláspont eddig teljesen ismeretlen volt legfeljebb csak azt gyanították, hogy a hivatalos orosz állásfoglalás egyben cionistafellenes. A szovjet delegátus szavazata éppen ezért általános meglepetést keltett. Kisebbségben maradva ugyan, emellett szavazott, hogy az UNO azonnali mondja ki Palesztina függetlenségét, mert a Szovjet felfogása szerint a palesztinai bajok egyedüli forrása Anglia jelenléte és a függetlenség deklarálása egyben Anglia távozását is jelentené, viszont — nagy felháborítást keltve — határozati szavakkal követelte a Jewish Agency meghívását az UNO teljes ülésére. Sőt az időközben megindult teljes ülés tárgyalásairól beérkezett jelentések szerint, Gromiko szovjet meghívott — a karzat lapsaitól kísért — a teljes ülésen is határozati szavakkal követelte a Jewish Agency mellett foglalt állást. A Szovjet Képviselőjének ezt a magatartását részben az ismert orosz tétele magyarázza, hogy nem lehet népekről azok meghallgatása nélkül dönteni, részben pedig az arab államok külügyminiszterének damaszkuszi konferenciája idézte elő, ahol a „külügyminiszterek” Törökország bevonásával keleti blokk megalapítását határozták el a „bolsevista nyomás feltartóztatására.” A határozat szerint az arab államok hajlandók katonai támaszpontokat átengedni az angolszász államoknak, ha azok annak a célnak érdekében felfegyverzik az arab államok hadseregeit. Az óvatos külpolitikát folytató

Szovjet részéről az első reakció a damaszkuszi határozatokra Gromiko Lake Success-i szavazása.

További nehézségek

Jellemző a napirend szerint tárgyaló teljes ülés első tanácskozásait. Kiket küldjenek ki a ténymegállapító bizottságba? Van olyan javaslat is, amely szerint ne legyenek tagjai a bizottságnak sem a nagyhatalmak, sem az arabok, vagy zsidóság képviselői, csupán a semleges kis nemzetek kiküldöttei. Ezzel lehet összeütköztetni, hogy a J. A. Executívájának tagjai sorra felkeresik a jelentősebb semleges államok kormányát. Egy másik terv szerint a ténymegállapító bizottságnak 11 tagja lenne: az öt nagyhatalom, hat kis állam képviselője — köztük egy arab — és egy szavazattal nem bíró Jewish Agency megbízott. A bizottság elnökeként Masaryk cseh külügyminisztert emlegetik. Masaryk a prágai Világkongresszus tanácskozásai idején a náci tisztogó küldöttségnek kijelentette, hogy a cseh zsidók kormány támogatni fogja a zsidóság palesztinai igényeit. (GELLETT)

Külsőbejárati

határozott szöveg fűrdősségekkel, laltal egy személy miszere kiadó. „Tízlet” jellegre a kiadóba.

Szabványok

ban állandó munkára alkalmaznak. „Állandó 40” jellegre a kiadóba.

Nagy intézmény

ipari vállalatának főnökévé a nagy létesítmény mellékletét „Könyv” címmel jellegre a kiadóba.

ARVA KISLÁNYT 4 évesig örökbe fogadva gyermekként házasság. Lovelket „Boldog Otthon 10.” jellegre a kiadóba.

KERESKÉK ládájában és rakárkezelésben gyakorlati bíró, meztelenségű éregetésű. Interjúk és írtások igények megvalósítására. Állás azonnali elfogadható. Szombathelyi cég. Berger Samuel, Alsótelep.

KERESKÉK lakóhelyén, főleg az utca határozott szöveg (egyéb elölés is). Klein, Fürst Sándor-u. 9. I. 5. Otthon vagyok d. u. 6 órától.

SÜRGŐS megvételre keresek

Vilnai Saszi, a Riffel

Az eladót kérem, hogy címét „Sürgő” jellegre a kiadóba küldje.

Tűzifát

hasábból és aprított száraz tűzifából, nagyobb tételekben kedvezmény. Siera Isidore, Fűtőigát, Ártomány. Tel.: 322-321, 162-300

ÓRÁT, ÉKSZERT
NEUFELDTÖL
csak Rákóczi-ut 8/a.

Pályázati hirdetmény

A Pesti Izraelita Hitközség előjárósága pályázatot hirdet a Pesti Izraelita Hitközség köz-kórházának közelkötő orvosi állásaira:

I.

Az idegosztályon egy osztályos főorvosi állásra.

II.

A következő másodorvosi állásokra:

Az A) belosztályon egy alorvosi, valamint egy első és egy második segédorvosi;

a B) belosztályon egy alorvosi és egy első és egy második segédorvosi;

a C) belosztályon egy alorvosi, egy első és egy második segédorvosi;

a D) belosztályon egy alorvosi és két első és egy második segédorvosi;

a sebészeti osztályon egy alorvosi és egy első és egy második segédorvosi;

a Belső Zsigmond és Adél gyermekorvos sebészeti osztályán egy alorvosi és egy első és egy második segédorvosi;

az urológiai osztályon egy alorvosi és egy segédorvosi;

a Belső Zsigmond és Adél gyermekorvos gyermekgyógyászati osztályán egy alorvosi, egy első, egy második és egy harmadik segédorvosi;

az A) szülészeti és nőgyógyászati osztályon egy alorvosi, egy első és egy segédorvosi;

a B) nőgyógyászati osztályon egy alorvosi és egy segédorvosi;

a fül-, orr- és gégeosztályon egy alorvosi és egy segédorvosi;

a szemészeti osztályon egy alorvosi és egy segédorvosi;

az idegosztályon egy segédorvosi;

a központi laboratóriumban egy alorvosi és egy segédorvosi;

a körhívtel és szülészeti laboratóriumban egy alorvosi és egy segédorvosi;

az elektrokardiographiai intézetben egy alorvosi;

a központi röntgenintézetben egy alorvosi, egy első és egy második segédorvosi állásra.

Az alkalmazás előfeltételei tekintetében a fennálló törvényes rendelkezések és körhívtelünk szervezeti és működési szabályzata irányadó. A megválasztott alvétel magát a fenti szervezeti és működési szabályzatnak, valamint a hitközség alkalmazottakra irányadó szolgálati és fegyelmi szabályzatnak.

A szabályzat 70. §-a értelmében a megválasztandó főorvos sem magánygyógyintézetnél, sem más gyógy- vagy rendelőintézetnél nem foglalkozhat elhasonított vagy kinevezéssel járó bármely állással; nem tölthet be továbbá sem kinevezéssel, sem választás útján elnevezhető orvosi állást, kivéve a magánvállalati betegpénztárnaknál lévő orvosi állásokat, amelyek vállalkozása a hitközség előjárósága engedélyt adhat. A szabályzat 99. §-a értelmében az al- és segédorvosok tartoznak teljes munkásságukat a kórháznak szentelni.

A pályázati kérvényhez mellékelendő:

a) születési bizonyítvány,

b) név pályázóknál házassági anyakönyvi kivonat,

c) Magyarországon gyakorlatra jogosító orvosi oklevel,

d) orvosszervezeti tagság igazolása,

e) szakorvosi bizonyítvány, vagy a szakorvos által írott más bizonyítvány, eddigi kórházi vagy kórházi

kai gyakorlatot igazoló iratok és működési bizonyítványok,

f) curriculum vitae,

g) tudományos dolgozatok.

A pályázatokat a jelen pályázati hirdetménynek a Népegészségügyben vagy az Orvoslak Lapjában történt megjelenésétől számított 8 napon belül kell beadni a Pesti Izraelita Hitközség előjáróságának központi iktatóhivatalában (Budapest, VII., Sip-u. 12. I. em. 21.).

Budapest, 1947 május 5.
PESTI IZR. HITKÖZSEG
ELŐJÁRÓSÁGA

Munkaszolgálatosok orosz hadifogságból keresik hozzátartozóikat

(Levelek átvethető a Magyar Vöröskeresztél, Budapest, V., Személynyű-u. 21. I. 3.)

Adler Miklós ir Markovics Jenőnek Győr-u. 21.

Ackermann Lajos keresi A. Hermann, szül. 1912. Tiszavél, (anyja: Wassir Szerén).

Buchrach György ir az M. T. E. nek Vilma, Károly-u. 45.

Deutch Márkus keresi Deutch Lipótét, kit 1941 július 22-én elváltak. Pongrád-ut 7. ajtó. Lakásból.

Kolin Mihály keresi Kolár Sámuel, ki Tüzoltó-u. 33/a lakott.

Jámbor Zoltán ir Jámbor Abrahamnak Miskolc.

Schiller György ir Salamon Zsuzsának Podmaniczky-u. 27-29.

Smidl Ödön keresi deportált feleségét Keim Fridát, lakott: Nagyvárad, Komárom-u. 10.

Blau Soma, Bp., Csengery-u. 57.

Berkovics Vilmos, Bp., Paulay Ede-u. 37.

Berkovics Heman, Alsóvadász. Barna Jenő családjának, Tapa.

Dr. Péter Imre, Sárvár. Schlesinger József, Székesfehérvár, Barilla-ut.

Schlesinger Jozsefn, Bp., Király-u. 45.

Schmelzer Mór borkereskedő, Bp., Rákóczi-ut.

Schubertberger Ágnes hozzátartozóinak, Drágalya-ut.

Schwartz Ernő családjának, Dombóvár.

Közbesíthetetlen levelek

(Átvethetők a M. Vöröskeresztél Személynyű-u. 21. I. 3.)

Adler Ferenc, Győr, Andrássy-ut 52.

Dr. Adler Ignác, Gyula, Kossuth Lajos-ter.

Adler Samu, Szolnok, Kálvin-u. 8.

Agai Emil, Baja, Fő-utca.

Dr. Braun László ügyvéd, Bp., Lehel-u. 17.

Bium Emil, Bp., Tokai-ter 24.

Az 1944. és 1945. év vértanúiról való megemlékezés időpontjai

Az Országos Beth Din közleményei:

Értesítjük hittestvéreinket, hogy a vértanúkról való kegyeletos megemlékezés időpontjának megállapítása céljából ezentúl hétről-hétre az esedékes „Jahrzeit”-dátumokat az *Uj Élet*-ben közzétesszük.

Elhalálozás 1944. és 1945. évben	Jahrzeit 1947-ben
1944 május 10. 1945 április 30. (Ijár 17.) szerda, május 7.	
1944 „ 11. 1945 május 1. („ 18.) csütörtök, május 8.	
1944 „ 12. 1945 „ 2. („ 19.) péntek, május 9.	
1944 „ 13. 1945 „ 3. („ 20.) szombat, május 10.	
1944 „ 14. 1945 „ 4. („ 21.) vasárnap, május 11.	
1944 „ 15. 1945 „ 5. („ 22.) hétfő, május 12.	
1944 „ 16. 1945 „ 6. („ 23.) kedd, május 13.	
1944 „ 17. 1945 „ 7. („ 24.) szerda, május 14.	
1944 „ 18. 1945 „ 8. („ 25.) csütörtök, május 15.	

Akik csak azt tudják, hogy hozzátartozójuk 1944 április 24—május 22; illetőleg 1945 április 14—május 12. között halt meg, azok ez évben május 19-én (Ijár utolsó napján) tartják az évfordulót.

WEISZ MÓR DOB-UTCA 22. SZ.

ORTH. KÓSER

CUKRAZSÍKULONLEGESSEK BEKEBELI MINŐSÉGBEN
Az orth. rabbiasság felügyelete alatt
Megrendeléseket kérjük már most eljegyezteni!

Valentin Sirkőüzem

Üzem és X., Sirkert-u. 29. (Uj köztemetőnél)
raktár: Szombaton zárva

UTLEVEN

GYORSFÉNYKÉP PÁRISI
3 db. 15.— NAGY
5 db. 20.— ARUHÁZ

HIREK

Ribáry, Csörgő Bánóczy emlékhangverseny.

Az OMIKE emlékhangverseny keretében áldoz Ribáry Géza, Csörgő Hugó, Bánóczy László és az egykori OMIKE Színház tagjai emlékének. A hangversenyt a Zeneakadémia nagyeremében tartják vasárnap, május 1-én d. e. 3/411 órai kezdettel. A hangversenyt a rádió is közvetíti. A gazdag műsorban szerepelnek: Dénes Vera, Párkai Sándor, Fehér Pál, Garai Ernő, Kálmán Oszkár, Ladányi Ilona, Lendvai Andor, Radnai-Rothfeld Gábor, Rella Gabriella, Sik Olga, Spiegel Anny és Ungár Imre. Zongorán kísérnek: Fraknói Károly, Komor Vilmos és Mura Péter. Bevezetőt mond Bodrogh Pál. A hangverseny után társasbéd lesz a Fészek-Klubban, melyen dr. Görög Frigyes, a Joint elnöke, megemlékezik Ribáry Géza, mint az Omiza alapítójáról és vezetőjéről.

— Orthodox vallásos félóra a Rádióban. Kedden, május 13-án fél 8 órakor a rádióban orthodox vallásos félóra lesz. Beszédet mond: Wollner Béla budapesti rabbi. Énekel: Fisch József budapesti főkantór. A kórust vezényli: Speiser Márton. Harmoniumon kísér: Gottschall Jakab. Szóltató: énekel: Kollmann Ármán.

— Az „ORT” Országos Törvénypárti Társaság tanulmányi. Májusban kezdődnek: 1. villanyfűtés, 2. rádiószerelés, 3. felhőművelés és szabás, júniusban kezdődnek: 4. felső nőruházás és varrás, 5. bőrdíszművesség, nyáritás, jártékkészítés, művirágkészítés, 6. kerámia, 7. fűző, melltartó, és fűzőruhákészítés. Júliusban kezdődnek: 8. szövevény, 9. gyermekruhavarás és szabás, ékeken kívül előkészítésben: 10. vízvezeték-szerelés, 11. kerék, pár., irógép- és varrógépszerelés, 12. autószerelés, 13. műszaki rajzolás, 14. órajavitás, 15. ipari kémia, 16. hegesztés, 17. rajzoktatás, reklámgrafika, divat, rajz. A már eddigi előjegyzések miatt kérjük mielőbbi jelentkezést azoknak, akik ezen tanulmányok bármelyikén részt akarnak venni. Jelentkezés az „ORT” irodájában, VII., Erzsébet-körút 32. I. alatt minden hétfő, kedd, szerda, csütörtök délelőtt 9—1 vagy délután 5—7 között.

— A Magyar Zsidók Országos Egyesületének Női Osztálya május 8-án, csütörtökön fél 6 órakor tartja az évadban utolsó kultúrelőadását. Dr. Beneschovsky Ilona a gyermek deportációs lelki sérüléseiről tart előadást. Sós Endréné Gelléri Katalin előadóművésznő szaval. Vihar Magda énekel Betépes dűtájan.

— A budai prédikáció-sorozatban múlt pénteken dr. Bene-schofsky Imre főrabbi beszélt a lágymányosi templomban „Zsidóknak a zsidóságról” címen, dr. Klein Miklós rabbi pedig az újlaki zsinagógában prédikált „Kilérés, betérés, visszatérés” címen. Május 9-én, pénteken este a nagy érdeklődéssel kísért beszéd-sorozat folyamán a Zsigmond király utja 49. sz. a. templomban dr. Scheiber Sándor rabbiképző-intézeti professzor „A zsidó szellem jövője” címen, a Bocskay-ut 37. sz. a. templomban dr. Hahn István rabbiképző-intézeti professzor „Demokrácia és zsidóság” címen szól a budai hívekhez. Az istentisztelet pontosan 7 órakor kezdődnek és 8 óra 10 perckor végződnek.

— Peterdi Andor előadása a Petőfi Társaságban Mohácsi Jenőről. A Petőfi Társaság május 11-én, vasárnap d. e. fél 11 órakor a Gyosz termében (V. Akadémia-u. 2.) Peterdi Andor előadást tart a mártírhalkált halt Mohácsi Jenőről.

— „Zsidóknak a zsidóságról” című beszéd-sorozatban május 9-én, pénteken este 7 órakor a III. Zsigmond király-utja 49. sz. alatti templomban dr. Scheiber Sándor professzor „A zsidó szellem jövője”, a XI. Bocskay-ut 37. sz. alatti templomban dr. Hahn István professzor „Demokrácia, zsidóság” címen prédikál.

EGZISZTENCIÁT nyújtanak forgalmas helyen, vidéki házamban iparos vagy kereskedőnek. „Megélhetés, nyugodt otthon” jelígre a kiadóba.

KÉTSZOBÁS lakással, férjhezmenne negyvenes, magas, csinos, egyedülálló urasszony, hozzáillő komoly urlemberhez. „Dolgozó asszony” jelígre a kiadóba.

CSINOS leányom részére, ki-nak üzletben jó mesélhetése van, keresek kimondottan korrekt uriembert, kit esetleg be is nősténnek. Üzletember ösnyden. „33 éves korig” jelígre a kiadóba.

48 EVES vidéki kereskedő BÉNOZULNE rentabilis üzletbe 20—25.000 forinttal. Igény: egyszerű, házias, jömegjelenésű zsidó asszony. „Két és erkölcs” jelígre a kiadóba.

JÖMEGJELENÉSÜ, intelligens, családjutvesztett 37-es kereskedő, jelenleg 1500-as állásban, nőstén, vagy benőstén csinos, modern orthodox lány vagy asszony üzletbe. „Családra vágyom” jelígre a kiadóba.

A deportáltak közelgő felmentésére maradtak szá-mára május hó 17-én 1/9 órakor a Royal-kávéház ter-mében rendezendő keleti technikai oklebből elmarad. A megvásárolt jegyek árti klubhelyiségben (Andrássy-ut 81. sz., Pécs-kávéház) szombat kivételével, naponta 3—6 óra között visszafizetjük.

A MAGYAR ZSIDÓK ORSZÁGOS EGYESÜLETÉNEK NŐI OSZTÁLYA.

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének közleményei:

A Magyar Zsidók Országos Egyesületének hivatalos helyisége Andrássy-ut 81. alatt, a volt

Pécs-kávéházban van. (Telefon: 521-734.) Hivatalos órák: hétköznapokon d. u. 3—6 óráig.

A Mazonak a Pesti Izr. Hírközség területén lévő tagozatai a hírközségi választások ide-jére szüneteltetik munkájukat.

— A Pesti Izr. Hírközség te-

ráletén kiált lehat Budán, Óbudán. Kőbányán, valamint az egyes vidéki városokban azonban zavartalanul tovább folyik a munka.

— A Pesti Izraelita Hírközség Ipari Leány-Középiskolájának ének-kara dr. Soltész Elné Mähler Erzsébet vezetésével nagy sikerrel szerepelt április 30-án délután a budapesti rádió-ban. Az ének-kar négy magyar népdalt, Fornet, Marenzio, Händel, Kodály, Bárdos-dal-akat adott elő és befejezőül három palesztinai héber dall-mulatott be a budapesti rádió hallgatóinak héber és magyar nyelven. A rádió-szereplés fel-tűnő sikere a vezető tanárnő lelkiismeretes művész munká-jának eredménye. Az intézet ének-kara máris számos meg-hívást kapott kulturális össze-jövetelekre.

— Gervai Sándor előadása. Szombaton este a Hoavéd Ha-cioni meghívására „Zsidó irók a zsidó államért” címen elő-adást tartott Gervai Sándor az Arany János-utcai „kultur-terem”-ben. Részletesen ismerte-tte Dzsar, Herzl, Jabotinsky, Borochov, Stepan Zweig zsidó államról szóló írásait. Kiemelte azt, hogy ez a gondolat két évezreden keresztül majd-nem minden zsidó író foglalkoztatott, amennyiben azok nem távolodtak el a zsidóságtól, nem lettek elcsigázva, nem hasonlítottak meg önmagukkal.

— 50 éves házassági évfor-duló. Neuwolner Miksa és neje szül. Wohl Malva május 4-én ünneplik 50 éves házassá-gi évfordulójukat.

KÖLÖNBEJÁRATU butorozott szoba. Fűtéses, használati, egy szo-ménynek kiadó. Forgács, Lány-utca 13/b.

DOROZSMA KÖZI egyszobás, komfortos, ép lakásmat el-cserélném egyszobás házias, es-előszobás lakásra. V. VI. VII. kerületben. Fecér, VII., Sip-u. 12. I. 28.

— A Szocialista-Cionisták (Iehud-Mapaj) Pártja legköze-lőbbi összejövetelén, május hó 12-én, d. u. 6 órakor (Fürst S.-u. 21/b.), az antiszemita-muszorlók sorozatában Faragó László dr. tart előadást: „Társadalmi és politikai küz-delem az antiszemitizmus el-len” címen.

— Egy mártírorvos emléke-zete. A budapesti orth. izr. is-kola igaz 10-én (április 30) bucsuzatla tanítványát, dr. Stern Dezsőt, aki önfeláldozó orvosi működése közben mártírhalkált halt. Weler Izrael rab-bi, dr. Benedek László kórház-igazgató és az iskola nevében Singer Jenő hitoklató bucsuza-tlatia a két év után megért-bolottat. Apja, dr. Stern Simon iskolaszéki elnök magrázó sza-vakkal tisztelte fia intrazigens vallásosságát: „Mikor orvosi állást adtél tették függővé, hoav íre szombaton, gondol-kodás nélkül lemondott az ál-lásáról, de nagy szakudása ebben a kérdésben engedékeny-ségre bírta a kórházat.”

— Az Izr. Siketlaimák Orsz. Intézete felvessz a következő tanévre 5-12 életévűket be-lőt-t, mindkét nembeli, budapesti és vidéki siketlaima gyer-mekeket. Bővebb felvilágosi-tást az intézet igazgatóságá-n (Budapest, XIV., Mexikói-ut 60.) ad.

— Egy előjáró ünneplése. Ádám Gyulának a Budai Chey-ra Kadisa előjárójának 70. születésnapja alkalmával jóki-vánságait fejezte ki a budai zsidóság a Zsigmond-utcai templom szombati istentiszte-lén.

— Eljegyzés. Eichler Ká-mán Kopocsapáti és Franck Borika Kiszvárdra, jegyesek.

— Elő üjság. A Hoavéd Ha-cioni Klacionista munkásmoz-galom rendezésében május 10-én, szombaton este 1/8 óra-

kor az Általános Cionista Blokk nagytermében (V., Arany János-u. 24. I. em.) előadásra kerül az „Elő Ujság”. Közreműköd-nek, illetve a lapot szerkesz-tik: dr. Náhán Sándor, a Palesztina Hivatal vezetője, dr. Gálos Henrik, a Joint vidéki osztályának vezetője, Biederman Oszkár, a Hoavéd Hacio-ni vezetője és Szekulesz László, a Magyar Palesztinai Kereske-delmi Kamara ügyv. igazgatója. Belépődíj nincs. Vendégeket szívesen látnak.

— Az Ahavasz Reim Orszá-gos Felkémzti Szeretet Egylet Lag Bomer napján, május 8-án, csütörtökön d. u. 5 óra-kor a VIII. Alföldi-u. 6—8. sz. alatti Erzsébet Szeretet-otthon I. emeleti tanácstermében istentisztelettel egybekap-csolt ünnepélyt rendez. Az is-tentisztelet felkészi teendőit dr. Berg József főrabbi, a Lántori teendőket Abrahamson Manó főkántor végzi. Szókoztató műsorral Róbert Mária és Szí-gei Jenő gondoskodnak.

— A Józsefvárosi Izr. Nő-egylet május 13-án, kedden délután 6 órakor a Nagyváro-s-u. 4. sz. alatti tanácster-mben műsoros teendőmát rendez. Berger Jakabné Kiss Józsefről tart előadást. Kelen Dóra szaval.

A Rabbiképző Intézet temp-lomban az istentisztelet né-tekén este 1/8 órakor kezdődik. Predikál: Szties László.

ÁLLÁSOM, lakásom van, 32 éves, csinos özevgy vagyok, keresek egy megértő, életűrsal, intelligens ur személyében. „Pajtásbázasság” jelígre a ki-adóba.

MUSZ. ÖZVEGY állással, laká-sal férjhezmenne. Méréglőpés könyvelő esetleg álláshoz is jutott. „Negyvennyelköt” jel-igére Patachov, Bajcsy Zsili-n-sky-ut 29.

SÓGORNÓMNEK kétszobás la-kással, jövedelemmel

HÁZASSÁG előjáról keresek egzisztenciával uriem-bert. „Hatránkörüli legyen” jelígre a kiadóba.

MEGÉRTŐ, jó életűrsal lennek annak a férfinak, aki a szo-moru egyedülkötél kibzabadi-tana és elő, értelmet adna az életnek. Kétszobás szép lakásom, ötezer Ft készpén-zem van. „Öven éves özevgy-asszony” jelígre a kiadóba.

CSINOS, jójövdelmü fölisztvi-selő. lakással, férjhezmenne egzisztenciával bíró, korrekt, ötvenes kereskedőhöz, iparos-hoz. „Intelligens, jóléti le-gyen” jelígre Doros Bircelöbe, Andrássy-ut 54.

SIRKŐ LÖWY-NEL BUDÁN

II., Fő-utca 79. Leszállított árak! (Ganz-utcai villamos megállónál)

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára